

IJKEN EN METEN

Een institutioneel onderzoek naar het overheidshandelen op het terrein van de metrologie, 1946-1997.

Pivot-rapport nummer 105

Dit rapport is een gezamenlijke uitgave van
Rijksarchiefdienst/PIVOT
&
Ministerie van Economische Zaken

's-Gravenhage 2001

Tekst: A.A. Mietes
Vormgeving: Rijksarchiefdienst/PIVOT
Illustraties: W. Küller
Druk: Krips BV

ISBN: 90-5909-013-6

© Rijksarchiefdienst/PIVOT. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Rijksarchiefdienst/PIVOT.

INHOUDSOPGAVE

1.	VERANTWOORDING	4
2.	AFBAKENING VAN HET BELEIDSTERREIN	5
3.	ACTOREN	5
4.	METROLOGIE	6
5.	DE INTRODUCTIE VAN HET METRIEK STELSEL	6
6.	HISTORISCHE ONTWIKKELING WET - EN REGELGEVING	7
7.	OVERZICHT VAN DE GERAADPLEEGDE WET - EN REGELGEVING	8
8.	TOELICHTING HANDELINGEN	14
9.	HANDELINGEN	15
9.1.	BELEIDSVOORBEREIDING, -VERANTWOORDING, -EVALUATIE EN DE TOTSTANDKOMING VAN WETGEVING	15
9.2.	KLACHTEN EN BEROEPSCHRIFTENPROCEDURES	16
9.3.	VERLENEN VAN SUBSIDIES	16
9.4.	ORGANISATIE VAN DE DIENST VAN HET IJKWEZEN	17
9.5.	PRIVATISERING VAN DE DIENST VAN HET IJKWEZEN	18
9.6.	TOEZICHT OP DE IJKINSTELLING	20
9.7.	TOELATING ALS (ADJUNCT-) IJKER.....	20
9.8.	PERSONEEL VAN DE DIENST VAN HET IJKWEZEN	22
9.9.	IJKBEVOEGDEN	23
9.10.	WERKWIJZE VAN DE IJKINSTELLING EN IJKBEVOEGDEN	24
9.11.	GRONDSLAGEN EN AANDUIDINGEN VAN MAAT EN GEWICHT	24
9.12.	MATEN, GEWICHTEN, MEET- EN WEEGWERKTUIGEN EN MEETINSTRUMENTEN.....	28
9.13.	HET ONDERZOEKEN, KEUREN EN HERKEUREN VAN VOORWERPEN	30
9.14.	VRIJSTELLINGEN EN ONTHEFFINGEN	36
9.15.	TOEZICHT OP DE NALEVING VAN DE WETGEVING INZAKE DE METROLOGIE	37
9.16.	INFORMATIEVERSTREKKING.....	38
9.17.	ONDERZOEK.....	39
9.18.	OVERGANGSBEPALINGEN.....	40
9.19.	INTERNATIONALE CONTACTEN.....	40
10.	VERKLARENDE WOORDENLIJST	46
11.	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	47
12.	NOTEN	48

1. Verantwoording

Dit rapport institutioneel onderzoek is het resultaat van het convenant dat op 27 juli 1995 werd afgesloten tussen de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Economische Zaken en de Algemene Rijksarchivaris inzake de overbrenging van de na 1946 gevormde archieven naar de Rijksarchiefdienst. In het convenant werden onder meer afspraken gemaakt over een institutioneel onderzoek naar de “taakontwikkeling en de daaraan gekoppelde organisatorische ontwikkeling van het ministerie in de periode na 1945”.

Bij het Ministerie van Economische Zaken wordt onderzoek verricht naar de volgende beleidsterreinen:

- Energievoorziening;
- Macro-economische politiek;
- Buitenlandse handel;
- Industriebeleid;
- Technologisch innovatiebeleid;
- Marktordening;
- Midden- en kleinbedrijf, commerciële diensten en ondernemerschap;
- Regionaal economisch beleid.

Binnen het beleidsterrein marktordening verricht de Minister van Economische Zaken een aantal handelingen op het gebied van de metrologie, de waarborg van (platina), gouden en zilveren werken¹, de kwaliteitsbewaking van waren (de Warenwet) en de kwaliteitsbewaking van speelautomaten (de Wet op de Kansspelen). Deze handelingen worden in verschillende rapporten vastgelegd.

In dit rapport worden de handelingen van de Minister van Economische Zaken (1945-1997), de dienst van het IJkwezen (1945-1989) en enkele andere actoren op het gebied van de metrologie beschreven. De Minister van Economische Zaken was direct verantwoordelijk voor de handelingen van de dienst van het IJkwezen. In het rapport wordt deze actor daarom aangegeven als: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen). In 1989 werd de dienst van het IJkwezen geprivatiseerd. De handelingen van de geprivatiseerde ijkinstelling zijn niet in dit rapport opgenomen.

Het beleid ten aanzien van de metrologie ligt voor een belangrijk deel vast in wetten, algemene maatregelen van bestuur, koninklijke besluiten en ministeriële regelingen. De wet - en regelgeving vormt dan ook de belangrijkste bron voor dit rapport. De handelingen zijn rondom onderwerpen gegroepeerd. Soms zijn deze onderwerpen van een nadere toelichting voorzien.

Mevrouw J.M. van Spronssen van het DG ES/MW/A van het Ministerie van Economische Zaken en de heer G.H. Engler, Afdeling Juridische Zaken van het Nederlands Meetinstituut (NMI) waren zo vriendelijk om het rapport van commentaar te voorzien. Dit resulteerde in een aantal aanpassingen.

De selectiekeuzes worden neergelegd in een zgn. “Basis Selectie Document (BSD)” dat de handelingen uit dit rapport verdeelt in te bewaren, dat wil zeggen aan de Rijksarchiefdienst over te dragen (neerslag van) handelingen, en in op termijn te vernietigen (neerslag) van handelingen. Deze laatste categorie van handelingen wordt bovendien voorzien van een vernietigingstermijn.

2. Afbakening van het beleidsterrein

In het algemeen is de overheid belast met de zorg voor het algemeen belang. In het kader daarvan bemoeit de overheid zich ook met de ordening van de markt en de kwaliteit van goederen. Handeldrijven en ruiltransacties zijn immers fundamentele zaken in een samenleving. Daarom probeert de overheid de eerlijkheid in de handel tussen bedrijven onderling en tussen het bedrijfsleven en de consument te bevorderen. In een aantal wetten, zoals het Wetboek van Koophandel, heeft de overheid geregeld hoe een rechtspersoon zich dient te gedragen. Desondanks is eerlijkheid in de handel slechts mogelijk indien de maten, gewichten en werktuigen die worden gebruikt juist zijn. Om de juistheid van een systeem van onderling samenhangende standaarden en daarvan afgeleide hulpmiddelen te kunnen beoordelen zijn een deskundigheid en technische uitrusting nodig waarover de gewone burger meestal niet beschikt. Daarom heeft de overheid al in een ver verleden de taak op zich genomen om een systeem op te zetten van standaarden, standaardenbeheer en van toetsing van meetmiddelen aan deze standaarden. Het bedrijfsleven werd verplicht om bij zijn handelstransacties uitsluitend de door de overheid erkende meetmiddelen te gebruiken. Overtreding van deze verplichting was strafbaar. Daarnaast worden in toenemende mate ook meetinstrumenten op het gebied van de volksgezondheid, het milieubeheer en de veiligheid gecontroleerd. Het is immers van groot belang dat dergelijke apparatuur van deugdelijke kwaliteit is. Het gehele systeem van meeteenheden is gebaseerd op een aantal (internationale) standaarden. Deze vormen de basis voor de nationale standaarden. Deze nationale standaarden moeten betrouwbaar zijn en in een vaste en herleidbare relatie staan tot de nationale standaarden in andere landen. Het is van belang voor de handel, industrie, wetenschap en het onderwijs dat deze standaarden steeds ter beschikking staan ter controle van de daarvan afgeleide meetmiddelen. Het beheer van de standaarden door de overheid vormt een belangrijke bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit van het Nederlandse product en de Nederlandse dienstverlening.

Op het gebied van de marktordening speelt de Minister van Economische Zaken een belangrijke rol. Zo is de minister verantwoordelijk voor de politiek op het gebied van de handel en industrie. Onderdelen daarvan vormen de metrologie en de waarborg van goud en zilver. De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieuhygiëne is in eerste instantie verantwoordelijk voor de waarborg van de kwaliteit van waren. Dit wordt geregeld in de Warenwet. De Minister van Justitie is verantwoordelijk voor de toepassing van de Wet op de kansspelen. In deze wet wordt onder meer de betrouwbaarheid van kansspelautomaten en roulettetafels geregeld.

3. Actoren

Minister van Economische zaken

De Minister van Economische Zaken is primair verantwoordelijk voor het beleid betreffende de metrologie. Het onderzoeken en keuren van maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten vormt hier een onderdeel van. Daarnaast behoort het onderhouden van de nationale standaarden tot de taak van de minister. De belangen op het gebied van de metrologie werden binnen het Ministerie van Economische Zaken in de periode 1945-1950 behartigd door de Afdeling Wetgeving en Juridische Aangelegenheden. Vanaf 1951 viel de metrologie onder het Directoraat, later Directoraat-Generaal voor de Middenstand.

Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)

Onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Economische Zaken werd het onderzoeken, (her-)keuren en justeren van maten, gewichten, meet- en weeginstrumenten uitgevoerd door de

dienst van het IJkwezen. In 1989 werd deze dienst geprivatiseerd. Voortaan werden de taken op het gebied van de metrologie uitgevoerd door het Nederlands Meet Instituut NV (NMI). De dienst van het IJkwezen hield zich in eerste instantie bezig met de uitvoering van de IJkwet en de Europese regelgeving op het gebied van de metrologie. Daarnaast werden ook werkzaamheden verricht die voortkwamen uit de Politiewet, de Wegenverkeerswet, de Wet Luchtverontreiniging en de Wet op de Kansspelen.

Minister van Financiën

Deze is betrokken bij de financiële afwikkeling van de privatisering van de dienst van het IJkwezen. Het gaat hierbij voornamelijk om het toekennen van vermogensbestanddelen van de Staat aan de geprivatiseerde instelling.

Gedeputeerde Staten van de verschillende provincies

Deze regelden tot 1998 binnen hun provincie voor iedere gemeente het tijdstip en de plaats van keuring.

Commissie van toezicht op de Nederlandse standaarden, later Raad van deskundigen voor de nationale standaarden

Deze is belast met het toezicht op de nationale standaarden.

Commissie belast met het afnemen van de toelatingsexamens tot (adjunct-) ijker

Deze commissie was in de periode 1947-1968 belast met het regelen en afnemen van de toelatingsexamens tot (adjunct-) ijker.

4. Metrologie

De metrologie is de leer van het meten. De metrologie houdt zich bezig met het vaststellen, reproduceren en beheren van standaarden van meeteenheden, het meten van o.a. voorwerpen, goederen- en energiestromen alsmede andere parameters (temperatuur, druk etc.) de meetinstrumenten en de opleiding van deskundig personeel. De metrologie wordt ook wel onderverdeeld in theoretische metrologie, toegepaste metrologie en wettelijke metrologie. De theoretische metrologie, het fundamenteel onderzoek, wordt meestal verricht aan nationale standaardenlaboratoria (in Nederland NMI VSL B.V.) alsmede aan universiteiten. De ijkinstelling houdt zich vooral bezig met de toegepaste en wettelijke metrologie. De metrologie bedient zich van methoden en technieken uit onder meer de natuurkunde en de scheikunde. In dit rapport worden primair de handelingen betreffende de wettelijke metrologie behandeld.

5. De introductie van het metriek stelsel

In de 17e en 18e eeuw werd in de handel en in wetenschappelijke kringen de behoefte aan een samenhangend stelsel van maten en gewichten steeds groter. In 1790 besloot de Franse regering een stelsel van maten en gewichten te ontwerpen dat voor altijd door alle volkeren kon worden aanvaard. In 1791 werd de eenheid van lengte gedefinieerd als het tien miljoenste deel van de lengte van het aardmeridiaankwadrant van de noordpool tot de evenaar over Parijs. De eenheid van lengte kreeg de naam meter. De eenheid van massa werd gebaseerd op de nieuwe eenheid van lengte en kreeg de naam kilogram. Een kilogram werd aanvankelijk gedefinieerd als de massa van een kubieke decimeter gedestilleerd water bij de grootste dichtheid. Dit eenhedenstelsel was primair gebaseerd op de meter en werd het metriek stelsel genoemd. Binnen het eenhedenstelsel

werden delen en veelvoud van de eenheden ontwikkeld. In 1799 werden, na vaststelling van de meter en de kilogram, standaarden hiervan gerealiseerd. In het Franse Staatsarchief werden een platina standaardmeter en een platina kilogram gedeponerd. Hiervan werden in ijzer kopieën gemaakt voor de deelnemende landen. Het nieuwe stelsel werd echter slechts in enkele landen ingevoerd. In 1878 werden deze platina standaarden overgebracht naar het Bureau International des Poids et Mesures. De wetenschap en techniek stelden in de loop der tijd steeds hogere eisen op het gebied van nauwkeurigheid. De in 1799 gerealiseerde standaarden konden hieraan niet voldoen. In 1875 gingen een aantal landen in Parijs de Meterconventie 1875 aan. Besloten werd om onder meer nieuwe kopieën te maken van de standaarden en deze te verheffen tot internationale standaarden. Deze werden door steeds meer landen overgenomen. Het metrieke stelsel was in 1940 door 55 landen ingevoerd. In 1960 werd deze stoffelijke meter vervangen door een meter waarvan de lengte is gebaseerd op een aantal golflengten van een bepaalde straling van het atoom krypton 86. Overeenkomstig internationale afspraken gebeurt dit inmiddels op basis van de golflengte, behorend bij een energie-overgang in de damp van een jodium-isotoop.

In 1820 werden in Nederland de standaard meter en de standaard kilogram tot nationale standaarden verheven. Deze werden in de loop der tijd vervangen door nieuwe standaarden waarbij de internationale ontwikkelingen op dit gebied werden gevolgd. Op 1 januari 1929 trad Nederland toe tot de Meterconventie 1875. De Nederlandse standaarden werden bewaard in het Koninklijk Instituut, de latere Polytechnische School. In 1905 werd dit de Technische Hogeschool te Delft. Vanaf 1969 tot 1989 werden de standaarden bewaard door de dienst van het IJkwezen en na 1989 door NMI VSL B.V.

Hoewel het metrieke stelsel in 1820 formeel in Nederland werd ingevoerd, betekende dit niet dat het meteen overal werd toegepast. De overheid besloot het nieuwe stelsel geleidelijk in te voeren en voorlopig de benamingen van veel oude maten te handhaven. Deze benamingen mochten echter alleen worden gebruikt voor de nieuwe eenheden. Hiermee hoopte men de acceptatie door de bevolking te bevorderen. Pas in 1941 werd het gebruik van de termen pond, ons en el verboden. Toch worden deze termen door de bevolking nog steeds gebruikt. In 1978 en 1980 werd het gebruik van een aantal andere eenheden, waaronder de calorie en de paardenkracht, verboden. Naast eenheden van lengte en massa ontstond er behoefte aan eenheden op andere gebieden. Op basis van de centimeter, het gram en de seconde werd een samenhangend stelsel ontworpen. Dit mechanisch eenhedenstelsel werd het CGS-stelsel genoemd. Naast dit stelsel ontstonden echter ook andere stelsels. De toenemende internationale samenwerking op het gebied van de wetenschap, techniek en industrie deden de behoefte ontstaan aan een internationaal aanvaard samenhangend stelsel van meeteenheden. Dit nieuwe stelsel kreeg in 1960 de naam *Système International d'Unites* en moest onder de afkorting SI voortaan worden gebruikt in alle landen. Het systeem bevat zeven grondeenheden: de meter, het kilogram, de seconde, de ampère, de kelvin, de mol en de candela. Hiervan werden weer eenheden afgeleid. In Nederland werd dit stelsel officieel op 1 januari 1969 ingevoerd.

6. Historische ontwikkeling wet - en regelgeving

Tot in de 19e eeuw werden in het goederenverkeer een groot aantal maten en gewichten gebruikt. De vele verschillende maten en gewichten vormden voor de toenemende handel een steeds grotere belemmering. Daarom werden in de Bataafse en Franse tijd pogingen ondernomen om hierin orde te scheppen. In de Staatsregeling van 27 maart 1798 werd bepaald dat alle maten en gewichten in de Republiek tiendelig moesten worden gemaakt op basis van een onveranderlijke grootte. Dit werd in opvolgende besluiten verder uitgewerkt. Ook koning Willem I zag het belang

in van een dergelijk stelsel hetgeen leidde tot de Wet van 21 augustus 1816. Deze wet regelde het gebruik van een éénvormig stelsel van maten en gewichten. In de daarop volgende jaren werd het wettelijk kader ter regeling van de metrologie in de Nederlanden verder uitgebreid. Op den duur werden echter meer ingrijpende aanpassingen noodzakelijk. Dit resulteerde in de Wet van 7 april 1869, Stbl. 57, betreffende de maten, gewichten en weegwerktuigen. Deze trad in 1870 in werking. Als gevolg van de ingrijpende veranderingen op het gebied van het meten en wegen in de handel begon de wet na verloop van tijd steeds meer tekortkomingen te vertonen. Veel noodzakelijke weeg- en meetmiddelen vielen (deels) buiten de reikwijdte van de wet. Zo ontbrak het toezicht op benzinepompen geheel. De tussentijds in de wet aangebrachte veranderingen bleken onvoldoende te zijn. Daarom werd besloten tot het vervaardigen van een nieuwe wet. Deze Wet van 22 april 1937, Stbl. 627, tot nieuwe regeling betreffende de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen werd in 1941 van kracht. Deze IJkwet werd gewijzigd in 1946, 1958, 1968, 1976, 1985, 1988, 1989, 1997, 1998 en 1999. De wet geeft in de eerste plaats een definitie van de fysische grootheden, regelt het gebruik van eenheden en stelt regels met betrekking tot de standaarden. Daarnaast worden regels gesteld voor het toezicht op de meetmiddelen die worden gebruikt in het economisch verkeer. Sinds 1969 is het mogelijk om ieder meetmiddel onder de werkingssfeer van de wet te brengen. De internationale samenwerking, voornamelijk in de Benelux en de Europese Gemeenschap, had tot gevolg dat de wet werd aangepast aan de internationale wet- en regelgeving. Inmiddels vormt de Europese wetgeving een belangrijk onderdeel van de totale wet- en regelgeving op het gebied van de metrologie. In verband met de privatisering van de dienst van het IJkwezen werd de wet - en regelgeving in 1988 ingrijpend aangevuld en aangepast. Nagelaten werd echter om deze wijzigingswet te notificeren bij de Europese Unie. Om alsnog aan deze verplichting te voldoen is het voorstel van wet tot vervanging van de Wet van 22 april 1937 bij de Commissie van de Europese Gemeenschappen genotificeerd. Deze wet wijkt slechts op enkele punten af van de voorgaande IJkwet. De IJkwet, Stbl. 627, werd ingetrokken bij Wet van 4 december 1997, Stbl. 693, welke in werking trad op 24 december 1997.

7. Overzicht van de geraadpleegde wet - en regelgeving

Wetten

- Wet van 22 april 1937, Stbl. 627, tot nieuwe regeling betreffende de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen (IJkwet).
- Wet van 8 november 1988, Stbl. 672, tot wijziging van de IJkwet en van enige andere wetten in verband met de privatisering van de dienst van het IJkwezen.
- Wet van 8 november 1988, Stbl. 673, tot wijziging van de wet van 8 november 1988, Stbl. 672, tot wijziging van de IJkwet en van enige andere wetten in verband met de privatisering van de dienst van het IJkwezen.
- Wet van 16 december 1992, Stbl. 672, tot wijziging van de IJkwet in verband met de uitvoering van een richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de Lidstaten inzake niet-automatische weegwerktuigen.
- Wet van 29 november 1996, Stbl. 592, tot wijziging van de IJkwet in verband met de herziening van het adviesstelsel en de inwerkingtreding van het Verdrag betreffende de Europese Unie.
- Wet van 4 december 1997, Stbl. 693, houdende regels betreffende de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten (IJkwet).
- Wet van 1 juli 1998, Stbl. 537, houdende wijziging van de IJkwet in verband met de erkenning van ijkbevoegden.

Besluiten

- Besluit van 29 april 1939, Stbl. 664, houdende vaststelling van een Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen.

- Besluit van 12 december 1939, Stbl. 686, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding der IJkwet.
- Besluit van 17 december Stbl. 364 houdende regeling van de ingevolge de IJkwet te heffen keur- en justeerlonen en overige vergoedingen.
- Besluit van 21 december 1946 Stbl. G 375 tot aanwijzing van een standaardmeter en een standaardkilogram als vertegenwoordigende voor Nederland den internationalen standaard van den meter en dien van het kilogram, alsmede tot regeling van hun bewaring en verzegeling.
- Besluit van 21 december 1946, Stbl. G 376, tot vaststelling van het eedformulier bedoeld in artikel 26 van de IJkwet.
- Besluit van 21 december 1946, Stbl. G 377, tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 23 november 1946, Stbl. G 328, tot wijziging van de IJkwet.
- Besluit van 21 december 1946 Stbl. G 378 tot regeling van het examen bedoeld in artikel 25, tweede lid, van de IJkwet.
- Besluit van 21 december 1946, Stbl. G 379, tot vaststelling van bepalingen nopens het onderzoek, bedoeld in artikel 17, vierde lid, van de IJkwet en van de vergoedingen van de aan dat onderzoek verbonden kosten.
- Besluit van 21 december 1946, Stbl. G 380, tot uitvoering van de artikelen 30 en 31 van de IJkwet.
- Besluit van 21 december 1946 no. 15 Stct. 1946 no. 255 tot vaststelling van het model der verklaring, af te geven ingevolge artikel 15, eerste lid van de IJkwet.
- Besluit van 21 december 1946 no. 16 Stct. 1946 no. 255 regelende de verdeling van het land in ijkkringen, de vestiging van ijjkantoren in die ijkkringen en de door de ijjkantoren te bezigen kantoormerken.
- Besluit van 21 december 1946 no. 17 Stct. 1947 no. 3 tot vaststelling van het kenteken, bedoeld in artikel 16a van het reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1939.
- Besluit van 13 september 1957, nr. 28, Stct. 1957, 185) houdende nieuwe regeling van de verdeling van het land in ijkkringen, de vestiging van ijjkantoren in die ijkkringen en de door de ijjkantoren te bezigen kantoormerken.
- Besluit van 23 december 1958, no. 7, Stct. 252, houdende vaststelling van het kenteken, bedoeld in artikel 16a van het Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1939.
- Besluit van 23 december 1958, Stbl. 640, houdende een regeling betreffende de ingevolge de IJkwet te heffen keur- en justeerlonen en de vergoeding, bedoeld in artikel 16a van het Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1939.
- Besluit van 16 augustus 1960 no. 102, Stct. 163, houdende uitvoering van de artikelen 11, tweede lid, onder a, en 13, eerste lid, van de IJkwet en van de artikelen 18, derde lid, en 21 van het reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1939.
- Besluit van 16 juni 1961, Stbl. 181, houdende regeling van het examen bedoeld in artikel 25, tweede lid, van de IJkwet.
- Besluit van 19 december 1961, no. 46, Stct. 251, houdende vaststelling van het kenteken, bedoeld in artikel 16a van het Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1939.
- Besluit van 17 juli 1962 no. 12, Stct. 141, houdende uitvoering van de artikelen 11, tweede lid, onder a, en 13, eerste lid, van de IJkwet, en van de artikelen 18, derde lid, en 21 van het Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1939.
- Besluit van 4 augustus 1966, nr. 101, Stct. 1966, 156, houdende uitvoering van de artikelen 11, tweede lid, onder a, en 13, eerste lid, van de IJkwet en van de artikelen 18, derde lid, en 21 van het Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1939.

- Besluit van 3 juli 1968, nr. 12, Stct. 1968, 134, houdende uitvoering van de artikelen 11, tweede lid, onder a, en 13, eerste lid, van de IJkwet en van de artikelen 18, derde lid, en 21 van het Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1939.
- Besluit van 11 december 1968, Stbl. 673, houdende uitvoering van de artikelen 1, eerste lid, onder b, en vierde lid, en 4, derde en vierde lid, van de IJkwet (Eenhedenbesluit).
- Besluit van 11 december 1968, Stbl. 674, houdende uitvoering van artikel 2 van de IJkwet (Standaardenbesluit).
- Besluit van 17 december 1968, no. 27, Stct. 1968, 253, houdende vaststelling van het kenteken, bedoeld in artikel 16a van het IJkreglement.
- Besluit van 17 december 1968, no. 29, Stct. 1968, 253, houdende vaststelling van het formulier, onderscheidenlijk het model, der verklaringen, af te geven ingevolge de artikelen 11a, tweede lid, en 15, eerste lid, van de IJkwet,.
- Besluit van 17 december 1968, Stbl. 675, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 6 juni 1968, Stbl. 316, tot wijziging van de IJkwet.
- Besluit van 17 december 1968, Stbl. 676, houdende regeling betreffende de ingevolge de IJkwet te heffen onderzoek-, keur- en justeerlonen en de vergoeding, bedoeld in artikel 16a van het IJkreglement (IJktarievenbesluit).
- Besluit van 17 december 1968, Stct. 253, houdende vaststelling formulier der verklaringen ingevolge art. 11a en 15 van de IJkwet.
- Besluit van 17 december 1968, Stct. 253, houdende vaststelling van het kenteken bedoeld in art. 16a van het IJkreglement.
- Besluit van 28 juli 1969, Stbl. 333, houdende toepassing van de artikelen 11, eerste en vijfde lid, 19 en 27, derde lid, onder a, van de IJkwet.
- Besluit van 5 februari 1970, Stbl. 33, houdende toepassing van de artikelen 6, vijfde lid, 7, derde lid, onder b, 8, derde lid, 21, tweede lid, en 27, derde lid, van de IJkwet ten aanzien van kilowattuurmeters.
- Besluit van 19 september 1972, Stbl. 497, houdende vaststelling van het tijdstip, bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Standaardenbesluit, ten aanzien van de eenheden van elektrische spanning en van elektrische weerstand.
- Besluit van 25 november 1974, no. 6, Stct. 241, houdende uitvoering van artikel 11, vierde lid, onder a, van de IJkwet.
- Besluit van 22 november 1976, Stbl. 638, houdende vaststelling van het tijdstip, bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Standaardenbesluit, ten aanzien van de eenheden van tijd en van thermodynamische temperatuur.
- Besluit van 28 oktober 1977, Stbl. 615, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 2 juni 1976, Stbl. 324, tot wijziging van de IJkwet.
- Besluit EEG-tapmaatflessen van 16 november 1978, Stbl. 584, houdende regelen in verband met het aanbrengen van het EEG-teken op tapmaatflessen.
- Besluit van 23 mei 1980, Stbl. 288, houdende vaststelling van het tijdstip, bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Standaardenbesluit, ten aanzien van de eenheid van lengte.
- Meetmethodebesluit van 7 oktober 1980, Stbl. 539, houdende regelen omtrent de methode welke bij de bepaling van het alcoholvolumegehalte of het alcoholmassagehalte van een mengsel van water en alcohol moet worden gevolgd.
- Besluit van 21 september 1981, Stbl. 605, houdende uitvoering van de artikelen 1, eerste lid, onder b en vierde lid, 4, derde en vierde lid en 4a van de IJkwet (Eenhedenbesluit 1981).
- Besluit van 24 december 1986, Stbl. 672, houdende regelen met betrekking tot de ingevolge de IJkwet te heffen onderzoek-, keur- en justeerlonen en de vergoeding, bedoeld in artikel 16a van het IJkreglement (IJktarievenbesluit 1987).
- Besluit van 6 maart 1989, Stbl. 48, tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 8 november 1988, Stbl. 672, tot wijziging van de IJkwet en van enige andere wetten in verband met de privatisering van de dienst van het IJkwezen.

- Besluit van 19 april 1989, Stbl. 102, houdende uitvoering van artikel 2, eerste lid, van de IJkwet.
- Besluit van 24 april 1989, no. 89.010351, Stct. 82, houdende aanwijzing rechtspersoon op grond van de IJkwet.
- Besluit van 25 april 1989, Stbl. 121, houdende vaststelling van het formulier zoals bedoeld in artikel 11a, tweede lid, van de IJkwet, Stbl. 1989, 10.
- Besluit van 20 juni 1989, Stct. 139, van het ijkwezen bv houdende vaststelling kenteken van 1989.
- Besluit van 2 juli 1990 Stbl. 385 tot vaststelling van de tarieven voor ontheffingen als bedoeld in artikel 21b, tweede lid, van de IJkwet (Besluit tarieven ontheffingen IJkwet).
- Besluit van 5 januari 1993, Stbl. 18, houdende regels betreffende de niet- automatische weegwerktuigen (EEG- IJkbesluit niet-automatische weegwerktuigen).
- Besluit van 24 december 1993, Stbl. 776, houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur.
- Besluit van 25 maart 1994, Stbl. 226, houdende toepassing van artikel 14 van de IJkwet betreffende statistisch onderzoek van kilowattuurmeters en lengtematen (Besluit statistisch onderzoek IJkwet).
- Besluit van 15 november 1994, Stbl. 829, houdende wijziging van enige algemene maatregelen van bestuur ter voldoening aan de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake CE-markering.
- Besluit van 5 april 1995, houdende wijziging van het IJkreglement, het algemeen EEG-IJkbesluit en het Besluit personenvervoer (Taxameters)

Beschikkingen en regelingen

- Beschikking van den Minister van Economische Zaken van 24 december 1946, no. 98226 J.Z., Afdeling Juridische Zaken, Stct. 255, tot vaststelling van de eischen, waaraan moeten voldoen de lokalen, welke door de gemeentebesturen beschikbaar worden gesteld voor de herkeuring.
- Beschikking van den Minister van Economische Zaken van 24 december 1946 no. 98227 J.Z. Afd. Juridische Zaken, Stct. 1946 no. 255, tot vaststelling van het bewijs van onderzoek, bedoeld in artikel 17 van het reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1939.
- Beschikking van den Minister van Economische Zaken van 24 december 1946, no. 98228, J.Z., Afd. Juridische Zaken, Stct. 255, houdende voorschriften betreffende de aanduiding, waarvan voorzien moeten zijn de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen, bedoeld in artikel 6, zevende lid, van de IJkwet.
- Beschikking van den Minister van Economische Zaken van 30 december 1946 no. 100771 J.Z. Afd. Juridische Zaken tot vaststelling van een administratieve instructie voor het personeel van den dienst van het IJkwezen.
- Beschikking van den Minister van Economische Zaken van 30 december 1946 no. 100772 Afd. Juridische Zaken tot vaststelling van een technische instructie voor het personeel van den dienst van het IJkwezen.
- Beschikking van de Ministers van Economische Zaken en van Financiën van 19/24 december 1946, no. 98225, J.Z., Afd. Juridische Zaken, no. 132, Generale Thesaurie, Afd. Binnenlands Geldwezen, tot vaststelling van voorschriften inzake de stempels van de dienst van het IJkwezen.
- Beschikking van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 30 december 1968, nr. 668/1035, Dir. W.J.A., houdende regeling inzake de inrichting, samenstelling en werkwijze van de dienst van het IJkwezen (Dienstbeschikking ijkwezen).

- Beschikking van de Minister van Economische Zaken van 9 november 1977, no. 677/701, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden, Stct. 221, op grond van artikel 5, tweede lid, van de IJkwet.
- Beschikking EEG-tapmaatflessen van 27 november 1978, no. 678/1184 WJA, Stct. 235.
- Beschikking van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 30 oktober 1980, no. 680/933, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden, Stct. 214 (Beschikking kalibratie meetmiddelen voor periodieke autokeuring).
- Beschikking van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 7 juli 1982 no. 682/699, Directie Wetgeving en andere Juridische Zaken, Stct. 129 (Beschikking kalibratie meetmiddelen CO/roet).
- Regeling van 21 maart 1989, no. 89 008 818, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden, Stct. 83 (Erkenningsregeling ijkbevoegden).
- Regeling van 24 april 1989, no. 89024218, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83 (IJKregeling niet- automatische weegwerktuigen).
- Regeling van 25 april 1989, Stct. 83 (IJKregeling weegmachines voor wegen).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89021199, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 81 (IJKregeling scheepstanks).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89021201, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 81 (IJKregeling kilowattuurmeters).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89022901, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 81 (IJKregeling vloeistofhoogtemeters).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89022903, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 81 (IJKregeling meetreservoirs).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89022905, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 81 (IJKregeling gasmeters).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89022912, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 81 (Regeling houdende intrekking van de IJKbeschikking).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89022914, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83 (IJKregeling gewichtscontrole- en gewichtssorteermachines).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89022915, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 82 (IJKregeling meetsjablonen).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89022918, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83 (IJKregeling inhoudsmaten).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89022919, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83 (IJKregeling lengtematen).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89024214, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83 (IJKregeling bandwegers).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89024219, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83 (IJKregeling weegmachines voor afwegen).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89024220, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83 (IJKregeling gewichten).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89024222, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83 (IJKregeling meetwerktuigen).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89024223, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83 (IJKregeling vloeistofmeters).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89026323, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83 (IJKregeling benzinepompen).
- Regeling van 25 april 1989, no. 89026325, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83 (IJKregeling L.P.G.-meetinstallaties).

- Beschikking van de Minister van Justitie van 27 april 1989, Stbl. 116, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van het IJkreglement zoals dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 25 april 1989.
- Regeling van 18 juli 1989, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 139 (Regeling werkwijze ijkinstelling en ijkbevoegden).
- Regeling van 22 december 1989 no. 89111404, Directie Wetgeving en Juridische Aangelegenheden, Stct. 252, tot wijziging van de IJkregeling Benzinepompen, de IJkregeling L.P.G.-meetinstallaties en de IJkregeling vloeistofmeters (verlaging maximaal toelaatbare fouten).
- Regeling van 13 februari 1990, no. 90012481, Directie Wetgeving en Juridische Aangelegenheden, Stct. 35, tot wijziging van enkele IJkregelingen.
- Regeling van 7 januari 1993 no. 92101645, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 5.
- Regeling van 7 januari 1993 no. 92101646, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 5.
- Regeling van 7 januari 1993 no. 92101652, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 5.
- Regeling van 10 augustus 1993 no. 93056680, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 152.
- Regeling van 28 maart 1994, no. 94020610, WJA/W, Stct. 63.
- Regeling van 28 maart 1994, no. 94020613, WJA/W, Stct. 63.
- Regeling van 4 mei 1995, Stct. 90, houdende IJkregeling taxameters.
- Regeling van 22 november 1995, Stct. 229, houdende IJkregeling automatische weegwerktuigen.
- Wijziging IJkregeling automatische weegwerktuigen van 26 augustus 1997/nr. 97051511, WJA/W, Stct. 166.

EEG-IJkbeschikkingen

- Algemene EEG-IJkbeschikking van 30 mei 1978, no. 678/363 WJA Stct. 117.
- EEG-IJkbeschikking lengtematen van 30 mei 1978, no. 678/364 WJA Stct. 117.
- EEG-IJkbeschikking gewichten voor gewone weging van 30 mei 1978, no. 678/365 WJA Stct. 177.
- EEG-IJkbeschikking precisiegewichten van 30 mei 1978, no. 678/366 WJA Stct. 117.
- EEG-IJkbeschikking gasmeters van 30 mei 1978, no. 678/367 WJA Stct. 117.
- EEG-IJkbeschikking koudwatermeters van 30 mei 1978, no. 678/368 WJA Stct. 117.
- EEG-IJkbeschikking vloeistofmeetinstallaties van 30 mei 1978, no. 678/369 WJA Stct. 117.
- EEG-IJkbeschikking scheepstanks van 30 mei 1978, no. 678/370 WJA Stct. 117.
- EEG-IJkbeschikking korenschalen van 30 mei 1978, no. 678/371 WJA Stct. 117.
- EEG-IJkbeschikking niet-automatische weegwerktuigen van 30 mei 1978, no. 678/372 WJA Stct. 117.
- EEG-IJkbeschikking bandwegers van 30 mei 1978, no. 678/373 WJA Stct. 117.
- EEG-IJkbeschikking koortsthermometers van 30 mei 1978, no. 678/374 WJA Stct. 117.
- EEG-IJkbeschikking kilowattuurmeters van 30 mei 1978, no. 678/375 WJA Stct. 117.
- EEG-IJkbeschikking taxameters van 27 mei 1980, no. 680/399 WJA Stct. 102.
- EEG-IJkbeschikking alcoholmeters en areometers voor alcohol van 27 oktober 1980, no. 680/887 DWJ, Stct. 211.
- EEG-IJkbeschikking gewichtscontrole- en gewichtssorteermachines van 22 april 1981, no. 681/331 WJA Stct. 78.
- EEG-IJkbeschikking warmwatermeters van 26 november 1981, no. 681/1035 WJA Stct. 229.
- EEG-IJkregeling manometers voor luchtbanden van 31 maart 1989, no. 89012602 DWJ, Stct. 77.

8. Toelichting Handelingen

De voor dit onderzoek verzamelde handelingen zijn verwerkt in uniek genummerde datablokken die zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen:

actor
handeling
periode
grondslag
product
opmerking

Actor

Het item "actor" geeft het overheidsorgaan weer dat de handeling verricht.

Handeling

Het item "handeling" geeft een parafrasering van de betreffende wettekst.

Periode

In de datablokken is bij "periode" aangegeven gedurende welk deel van de onderzoeksperiode een bepaalde handeling werd verricht. Het onderzoek loopt vanaf 1945. Indien een handeling al voor 1945 werd verricht dan wordt dit niet apart aangegeven. In het najaar van 1997 werd de IJkwet ingetrokken en werd het onderzoek afgesloten.

Grondslag

Het item "grondslag" staat voor de wettelijke basis van een handeling. Het artikel van de wet of regeling waaruit de handeling voortvloeit wordt hierbij aangegeven. Indien er niet direct sprake is van een wettelijke basis van de handeling, dan wordt dit aangegeven met een liggend streepje.

Product

Hieronder wordt de totale neerslag van een handeling verstaan. In sommige gevallen worden een aantal voorbeelden van producten genoemd.

Opmerking

Het item "opmerking" geeft de mogelijkheid om een nadere toelichting te geven op bepaalde handelingen.

9. Handelingen

9.1. Beleidsvoorbereiding, -verantwoording, -evaluatie en de totstandkoming van wetgeving

1.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wetten betreffende de metrologie

Periode: 1946-1997

Grondslag: -

Product: wetten, o.a.:

Wet van 22 april 1937, Stbl. 627, tot nieuwe regeling betreffende de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen (IJKwet).

Wet van 23 november 1946, Stbl. G 328.

Wet van 22 mei 1958, Stbl. 296.

Wet van 6 juni 1968, Stbl. 316.

Wet van 27 november 1985, Stbl. 646.

Wet van 11 februari 1988, Stbl. 77.

Wet van 8 november 1988, Stbl. 672 tot wijziging van de IJKwet en van enige andere wetten in verband met de privatisering van de dienst van het IJKwezen.

Wet van 8 november 1988, Stbl. 673, tot wijziging van de wet van 8 november 1988, Stbl. 672 tot wijziging van de IJKwet en van enige andere wetten in verband met de privatisering van de dienst van het IJKwezen.

Wet van 2 februari 1989, Stbl. 10.

Wet van 4 december 1997, Stbl. 693, houdende regels betreffende de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten.

2.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid betreffende de metrologie.

Periode: 1946-1997

Grondslag: -

Product: beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties.

3.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het opstellen van periodieke verslagen betreffende de metrologie.

Periode: 1946-1989

Grondslag: -

Product: maandverslagen, kwartaalverslagen en jaarverslagen

4.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJKwezen)

Handeling: Het opstellen van periodieke verslagen betreffende de metrologie.

Periode: 1946-1989

Grondslag: Administratieve instructie 1946 art. 18.

Product: maandverslagen, kwartaalverslagen en jaarverslagen

5.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het beantwoorden van Kamervragen en het anderszins incidenteel informeren van de Kamers der Staten Generaal betreffende de metrologie.

Periode: 1946-1997

Grondslag: -

Product: brieven, notities

9.2. Klachten en beroepschriftenprocedures

6.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het verstrekken van informatie aan de Commissie voor de Verzoekschriften van de Staten Generaal, aan overige kamercommissies en aan de Nationale Ombudsman naar aanleiding van klachten van burgers op het gebied van de metrologie.

Periode: 1946-1997

Grondslag: -

Product: brieven, notities

7.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het beslissen op beroepsschriften naar aanleiding van beschikkingen betreffende de metrologie en het voeren van verweer in beroepschriftenprocedures voor de Raad van State en/of kantonrechter.

Periode: 1946-1989

Grondslag: -

Product: beschikkingen, verweerschriften

9.3. Verlenen van subsidies

8.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het verstrekken van subsidies aan personen, bedrijven en instellingen die actief zijn op het gebied van de metrologie.

Periode: 1946-1989

Grondslag: -

Product: beschikkingen

9.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)

Handeling: Het verstrekken van subsidies aan personen, bedrijven en instellingen die actief zijn op het gebied van de metrologie.

Periode: 1946-1989

Grondslag: -

Product: beschikkingen

9.4. Organisatie van de dienst van het IJkwezen

In 1820 werd het land verdeeld in arrondissementen (ijkkringen) met in elke ijkkring één of meerdere ijkkantoren. Het aantal ijkkantoren nam in de loop van de 19e en 20e eeuw steeds verder af. In Den Haag zetelde sinds 1873 de Inspectie van het ijkwezen. Deze had een administratief/organisatorisch karakter. Op 1 januari 1947 werd deze inspectie omgezet in een Hoofddirectie van het ijkwezen. De Hoofddirectie werd onderverdeeld in drie afdelingen: Wettelijke Metrologie (WM), Administratieve Zaken (AZ) en Bijzondere Onderwerpen (BO). Bijzondere Onderwerpen hield zich bezig met standaarden, technische dienst en opleidingen. In 1975 werd op grond van de toenemende internationale contacten de afdeling Wettelijke Metrologie omgedoopt in afdeling Wettelijke en Internationale Aangelegenheden (WIA). In 1981 werd de Technische Stafafdeling (TS) opgericht. Deze afdeling verzorgde de taken en projecten die moeilijk bij andere afdelingen konden worden ondergebracht, zoals de interne kalibratie en de voorbereiding van nieuwe taken.

De technisch-metrologische taken werden tot dusver bij de verschillende ijkkantoren verricht. Het was wenselijk om deze taken voortaan centraal te verrichten. Daarvoor werd aan de Hoofddirectie een centraal laboratorium toegevoegd. Dit werd in 1966 in een eigen pand in Den Haag gevestigd. In 1971 kreeg dit laboratorium officieel de naam "Van Swinden-Laboratorium". Hier werden onder meer de meeste nationale primaire standaarden gerealiseerd en geconserveerd. Verder werden keuringen naar model en toelatings-onderzoeken verricht. Een beperkt aantal van deze werkzaamheden bleef echter plaatsvinden bij de hoofddirectie in Den Haag en in het ijkkantoor Dordrecht. In 1978 zijn de Hoofddirectie en het "Van Swinden-Laboratorium" van Den Haag verplaatst naar het TNO-complex in Delft.

10.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het bepalen dat gasmeters mogen worden onderzocht door andere instellingen dan de dienst voor het ijkwezen.

Periode: 1946-1989

Grondslag: IJkwet art. 22, lid 2.

Product: regelingen

11.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van Koninklijke besluiten betreffende de indeling van het land in ijkkringen, de vestiging van ijkkantoren en de door de ijkkantoren te gebruiken kantoormerken.

Periode: 1946-1989

Grondslag: IJkwet art. 22, lid 3.

Product: Koninklijke besluiten, o.a.:

Besluit van 21 december 1946 nr. 16, Stct. 255, regelende de verdeling van het land in ijkkringen, de vestiging van ijkkantoren in die ijkkringen en de door de ijkkantoren te bezigen kantoormerken.

Besluit van 13 september 1957 nr. 28, Stct. 185, houdende nieuwe regeling van de verdeling van het land in ijkkringen, de vestiging van ijkkantoren in die ijkkringen en de door de ijkkantoren te bezigen kantoormerken.

Besluit van 14 augustus 1970 nr. 60 houdende wijziging van het Koninklijk Besluit van 13 september 1957 nr. 28 houdende nieuwe regeling van de verdeling van het land in ijkkringen, de vestiging van ijkkantoren in die ijkkringen en de door de ijkkantoren te bezigen kantoormerken.

12.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het vaststellen van de openingstijden van ijkkantoren.
Periode: 1947-1989
Grondslag: Administratieve instructie 1946 art. 7, lid 1.
Product: beschikkingen

13.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het regelen van de inrichting, samenstelling en werkwijze van de dienst van het IJkwezen.
Periode: 1946-1989
Grondslag: IJkwet art. 23.
Product: beschikkingen

9.5. Privatisering van de dienst van het IJkwezen

In het kader van de wens van de regering tot een bestuurlijke afslanking, een versterking van de marktsector en het bereiken van budgettaire besparingen werd door de regering op 21 december 1984 in principe besloten tot verzelfstandiging van de dienst van het IJkwezen. Dit kabinetsbesluit werd verder uitgewerkt door de Stuurgroep verzelfstandiging ijkkwezen. De voorstellen van deze stuurgroep gingen uit van een driedeling in de verantwoordelijkheden van de overheid op het gebied van de metrologie. In de eerste plaats moesten het beheer, de verwezenlijking en ontwikkeling van nationale standaarden gewaarborgd blijven. In het verlengde hiervan moesten door middel van kalibraties deze primaire fysische standaarden en referentiematerialen beschikbaar worden gesteld aan de handel en industrie. Daarnaast moest de uitvoering en handhaving van de wetgeving op het gebied van de metrologie in verband met bevordering van de eerlijkheid in de handel voortgang vinden. Tenslotte moest ten behoeve van overheid en particulieren een aantal metrologische diensten worden verricht met het oog op de kwaliteit van meet- en regelprocessen. Gekozen werd voor een integrale verzelfstandiging van de dienst van het IJkwezen in de vorm van een naamloze vennootschap die de aandelen hield van drie besloten vennootschappen. Deze besloten vennootschappen werden respectievelijk belast met:

1. het standaardenbeheer.
2. de wettelijke taken op grond van de IJkwet en de Wet op de kansspelen.
3. de commerciële dienstverlening

Op 1 mei 1989 werd de holding het Nederlands Meetinstituut N.V. (NMI) opgericht. De overheid bezat alle aandelen. Een van de dochters, het Van Swindenlaboratorium, werd aangewezen voor het beheer en de verwezenlijking van de nationale standaarden. De dochter IJkwezen (voorheen dienst van het IJkwezen) werd aangewezen als ijkinstelling voor de IJkwet. Ook werd het instituut belast met de uitvoering van metrologische onderwerpen uit andere wetten, zoals bijvoorbeeld de Politiewet, de Wegenverkeerswet en de Wet op de Kansspelen. Het instituut participeert in het internationale overleg op het gebied van de metrologie. Doel is om samen met andere landen te komen tot eenvormigheid van regelingen en testprocedures op het gebied van de metrologie. Het instituut keurt laboratoria en verleend erkenningen, de zgn. NKO- en STERLAB-erkenningen.

In 1992 kreeg NMI N.V. vier dochtermaatschappijen:

- NMI IJkwezen B.V. (belast met het toezicht)
- NMI Van Swinden Laboratorium B.V. (standaardenbeheer c.a.)
- NMI Test- en Adviescentrum B.V. (verrichten van vrijwillige keuringen e.a.)

- NMI Certin B.V. (belast met de keurings- en certificeringstaak welke voortkomt uit wettelijke bepalingen, notified body voor de richtlijn niet-automatische weegwerktuigen)

In 1996 werd NMI N.V. gereorganiseerd en werd de holding Holland Metrology N.V. opgericht. De aandelen bleven in handen van de Staat. De holding kreeg twee dochtermaatschappijen:

- NMI B.V., met de werkmaatschappijen:
 - NMI Certin B.V. (test en certificatie activiteiten)
 - Verispect B.V. (toezicht- en inspectie)
 - NMI VSL B.V. (Nederlands nationaal standaardenlaboratorium)
 - NMI Internationaal B.V. (keurings- en certificatietaken buiten Europa)
- Kalibra N.V. (het voormalige TAC) werd belast met het controleren e.d. van meetapparatuur. Het gaat hierbij om de niet wettelijke voorgeschreven controle op verzoek van klanten. In 1999 werd Kalibra afgestoten.

14.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het namens de Staat der Nederlanden oprichten van een naamloze vennootschap die tot doel heeft de bij of krachtens de IJkwet en andere bepalingen op het gebied van de metrologie voortvloeiende werkzaamheden te verrichten, het op het gebied van de metrologie verrichten van diensten ten behoeve van derden en het in opdracht van de overheid verrichten van diensten ter zake van internationale samenwerking en ter zake van regelgeving op metrologisch gebied.

Periode: 1989

Grondslag: Wet privatisering ijkwezen art. III, lid 1.

Product: oprichtingsakte

Opmerking: Het gaat hierbij om de privatisering van de dienst van het IJkwezen.

15.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het ter beschikking stellen van archiefbescheiden van het Rijk aan de naamloze vennootschap en/of het overbrengen van archiefbescheiden naar de rijksarchiefbewaarplaats.

Periode: 1989

Grondslag: Wet privatisering ijkwezen art. IV, lid 1-3.

Product: verklaringen van bruikleen, verklaringen van overbrenging

16.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het, in overeenstemming met de Minister van Financiën, vaststellen en toekennen van vermogensbestanddelen van de Staat aan de vennootschap.

Periode: 1989

Grondslag: Wet privatisering ijkwezen art. IIIa, lid 4-5.

Product: beschikking

17.

Actor: Minister van Financiën

Handeling: Het, deels in overeenstemming met de Minister van Economische Zaken, voorbereiden en uitvoeren van de verzelfstandiging van de dienst van het IJkwezen.

Periode: 1989

Grondslag: Wet privatisering ijkwezen art. IIIa, lid 4-6.

Product: Inschrijving overgang vermogensbestanddelen van de Staat aan de verzelfstandigde dienst van het IJkwezen

18.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van Koninklijke besluiten betreffende het aanwijzen van een in Nederland gevestigde rechtspersoon als ijkinstelling.

Periode: 1989-1997

Grondslag: IJkwet art. 22, lid 1 en 4.

Product: Koninklijke besluiten, o.a.:

Besluit van 24 april 1989, no. 89.010351, Stct. 82, houdende aanwijzing rechtspersoon op grond van de IJkwet.

Besluit van 19 juni 1996, nr. 96.003249, Stct. 138, houdende aanwijzing van een rechtspersoon op grond van de IJkwet.

9.6. Toezicht op de ijkinstelling.

Bij Koninklijk besluit werd één in Nederland gevestigde rechtspersoon aangewezen als ijkinstelling. De statuten van de ijkinstelling mogen pas worden gewijzigd na voorafgaande toestemming van de Minister van Economische Zaken.

19.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het goedkeuren van wijzigingen in de statuten van de ijkinstelling.

Periode: 1989-1997

Grondslag: IJkwet art. 22, lid 3

Product: beschikking

9.7. Toelating als (adjunct-) ijker

Als gevolg van de IJkwet van 8 augustus 1816 werd het Metriek Stelsel in Nederland ingevoerd. Tevens werd de oude structuur van stedelijke en regionale ijkers opgeheven en vervangen door een landelijke organisatie. In heel het land werden arrondissementsijkers aangesteld. Deze werden gerekruteerd uit de rijen van de voormalige stedelijke en regionale ijkers. Sommigen ijkers functioneerden uitstekend maar anderen waren niet voor hun nieuwe taak berekend. Een goede opleiding tot ijker werd steeds meer noodzakelijk geacht.

In 1837 controleerde Antoine Lipkens, raadsadviseur voor octrooien en hoofdingenieur bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken belast met het algemeen toezicht op de landmeetkundige werken van het kadaster in het koninkrijk, de standaarden. Hij constateerde dat deze standaarden mogelijk niet aan de eisen voldeden. Daarnaast waren de ijkers bij hun controlewerkzaamheden vaak niet nauwkeurig genoeg. Dit was met name het geval bij de controle van de meetmiddelen van de Rijksmunt en de Waarborg. Lipkens kreeg de opdracht om voortaan jaarlijks deze meetmiddelen te controleren. Tevens moest hij de arrondissementsijkers onderrichten in het verifiëren en justeren van nauwkeurige balansen.

Op 8 januari 1842 werd in Delft de Koninklijke Academie opgericht. Lipkens werd directeur van de Academie. Een van de studierichtingen aan de nieuwe academie werd "IJk en Accijnsen". In 1863 werd de Koninklijke Academie omgezet in de Polytechnische School. Hoewel de wet geen melding maakt van het vak "meten en wegen" bleef de opleiding verbonden aan deze school. Bij de stichting van de Technische Hogeschool Delft op 12 juli 1905 werd het vak "meten en wegen in

verband met den ijk” voor het eerst genoemd in de wet. Het vak vormde een subafdeling van de afdeling Algemene Natuurkunde. Als gevolg van de IJkwet werden de vakken op het gebied van het ijken en meten aanmerkelijk uitgebreid. Voortaan mochten assistenten, die door het ijkwezen werden opgeleid, de eenvoudige werkzaamheden verrichten.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was er van geregeld onderwijs geen sprake. In 1945 werden echter de lessen meteen weer hervat. De ingrijpende veranderingen op het vakgebied maakten het echter noodzakelijk de opleiding te verbreden. Naast metrologie kregen de studenten vakken onderricht in de theorie van het meten, meettechniek, elektronica, natuur- en scheikunde en practicum werkplaatsmeettechniek. De opleiding werd kortom verzaamd.

Bij de studenten was de belangstelling voor deze studierichting miniem. In 1963 werd de opleiding tot ijker aan de Technische Hogeschool te Delft opgeheven. De werkzaamheden op het gebied van het ijken en meten worden thans uitgevoerd door deskundigen uit verschillende vakgebieden die via interne opleidingen, internationale uitwisseling en in de praktijk de benodigde metrologische kennis hebben verworven.

In 1968 werd de IJkwet gewijzigd. Dit had tot gevolg dat het takenpakket van de ijker fors werd uitgebreid. Het toenemend aantal taken maakte het noodzakelijk om specialisaties in te voeren. De traditionele allround ijker verdween langzamerhand. Voortaan werden ingenieurs en natuurkundigen aangetrokken die kennis hadden van een bepaald vakgebied. De traditionele allround ijkers vreesden te worden overvleugeld door de nieuwe generatie afgestudeerden van universiteiten en hogere technische scholen. Pogingen om een zelfstandige studierichting voor metrologie-ingenieur binnen de afdeling Technische Natuurkunde op te zetten mislukten echter.

20.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van algemene maatregelen van bestuur betreffende de regeling van de examens tot toelating als (adjunct-) ijker.

Periode: 1946-1968

Grondslag: IJkwet art. 25, lid 2.

Product: algemene maatregelen van bestuur, o.a.:

Besluit van 21 december 1946 no. G 378 tot regeling van het examen, bedoeld in artikel 25, tweede lid, van de IJkwet.

Besluit van 16 juni 1961 Stbl. 181, houdende regeling van het examen, bedoeld in artikel 25, tweede lid, van de IJkwet.

21.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het benoemen en ontslaan van de leden van de commissie belast met het afnemen van de examens tot toelating als (adjunct-) ijker en het aanwijzen van de voorzitter van de commissie.

Periode: 1947-1968

Grondslag: Besluit van 21 december 1946, art. 1.

Besluit van 16 juni 1961, art. 1, lid 2.

Product: beschikkingen

22.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het bepalen waar en wanneer de toelatingsexamens tot (adjunct-) ijker zullen plaatsvinden.

Periode: 1947-1961

Grondslag: Besluit van 21 december 1946 , art. 2.
Product: beschikkingen

23.

Actor: Commissie belast met het afnemen van de toelatingsexamens tot (adjunct-) ijker.
Handeling: Het regelen en afnemen van de toelatingsexamens tot (adjunct-) ijker.
Periode: 1947-1968
Grondslag: Besluit van 21 december 1946 , art. 4, 6, lid 1, 7-10.
Besluit van 16 juni 1961, art. 1-3.
Product: examenopgaven, getuigschriften

24.

Actor: Commissie belast met het afnemen van de toelatingsexamens tot (adjunct-) ijker.
Handeling: Het informeren van de Minister van Economische zaken over de uitslagen van de toelatingsexamens tot (adjunct-) ijker.
Periode: 1947-1968
Grondslag: Besluit van 21 december 1946 , art. 10.
Besluit van 16 juni 1961, art. 9.
Product: examenlijsten

25.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het aanwijzen van examinatoren voor de toelatingsexamens tot (adjunct-) ijker.
Periode: 1947-1968
Grondslag: Besluit van 16 juni 1961, art. 5, lid 2.
Product: benoemingen

9.8. Personeel van de dienst van het IJkwezen

26.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van Koninklijke besluiten betreffende het verrichten van nevenactiviteiten door ambtenaren van de dienst van het IJkwezen.
Periode: 1946-1968
Grondslag: IJkwet, art. 24, lid 2.
Product: koninklijke besluiten

27.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het verlenen van toestemming aan ambtenaren van de dienst van het IJkwezen voor het verrichten van nevenactiviteiten.
Periode: 1946-1968
Grondslag: IJkwet, art. 24, lid 2.
Product: beschikkingen

28.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het geven van dienstvoorschriften voor de ambtenaren van de dienst van het IJkwezen.

Periode: 1946-1968
Grondslag: IJkwet, art. 24, lid 3.
Product: dienstvoorschriften

29.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van Koninklijke besluiten betreffende het beëdiging van ambtenaren van de dienst van het IJkwezen.
Periode: 1946-1968
Grondslag: IJkwet, art. 26.
Product: koninklijke besluiten, o.a.
Besluit van 21 december 1946 no. G 376 tot vaststelling van het eedformulier bedoeld in artikel 26 van de IJkwet.

30.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het beëdiging van ambtenaren van de dienst van het IJkwezen.
Periode: 1946-1968
Grondslag: IJkwet, art. 26.
Product: eedformulieren

31.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het beëdiging van ambtenaren van de dienst van het IJkwezen.
Periode: 1946-1968
Grondslag: IJkwet, art. 26.
Product: eedformulieren

32.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het geven van instructies aan medewerkers.
Periode: 1946-1968
Grondslag: Administratieve instructie 1946, art. 6, lid 2.
Product: instructies

9.9. IJkbevoegden

Een natuurlijke persoon of rechtspersoon, die in Nederland is gevestigd, kan bij de ijkinstelling een verzoek indienen om erkend te worden als ijkbevoegde. Dit betekent dat hij bevoegd is om, binnen de grenzen van de wettelijke voorschriften, voorwerpen te onderzoeken en te keuren. In de aanvraag moet worden vermeld voor welke voorwerpen en werkzaamheden de erkenning wordt aangevraagd. De aanvraag moet vergezeld gaan van bescheiden waaruit blijkt dat de aanvrager, respectievelijk zijn personeel, beschikt over de nodige kennis op het gebied van de metrologie en de relevante voorschriften. De ijkinstelling moet in de gelegenheid worden gesteld om een onderzoek in te stellen naar de organisatie, het personeel en materieel van de aanvrager. De aanvrager moet daarbij voldoen aan door de Minister van Economische Zaken gestelde voorschriften. De ijkinstelling verleent de erkenningen en kan hieraan voorschriften verbinden. In de verklaring van erkenning wordt een door de ijkinstelling voor de betrokkene vastgesteld kenmerk opgenomen. Van de erkenning wordt mededeling gedaan in de Staatscourant. De ijkbevoegden staan vervolgens onder voortdurend toezicht van de ijkinstelling. De ijkbevoegde mag de werkzaamheden waarvoor hij erkenning heeft verkregen alleen in Nederland verrichten.

Voor het verrichten van werkzaamheden buiten Nederland moet hij toestemming vragen aan de ijkinstelling. Voor de behandeling van een aanvraag tot erkenning is de aanvrager aan de ijkinstelling een vergoeding verschuldigd. Daarnaast moeten de ijkbevoegden jaarlijks aan de ijkinstelling een vergoeding betalen voor de te verrichten controles. De door de ijkinstelling in rekening te brengen tarieven moeten door de Minister van Economische Zaken worden goedgekeurd. De ijkinstelling kan de erkenning in bepaalde omstandigheden intrekken. Hiervan wordt mededeling gedaan in de Staatscourant.

33.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het vaststellen van voorschriften voor ijkbevoegden.
Periode: 1989-1997
Grondslag: IJkwet art. 26b, lid 1.
Product: regelingen, o.a.:
Erkenningsregeling ijkbevoegden van 21 maart 1989, no. 89008818 Directie Wetgeving en andere Juridische aangelegenheden, Stct. 83.
Regeling werkwijze ijkinstelling en ijkbevoegden van 18 juli 1989, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 139.
Regeling werkwijze ijkinstelling en ijkbevoegden van 7 januari 1993, nr. 92101652 WJA/W.

9.10. Werkwijze van de ijkinstelling en ijkbevoegden

34.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het geven van algemene aanwijzingen aan de ijkinstelling en de ijkbevoegden in verband met de uitvoering van een bindend, door de Raad van de Europese Unie, het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk of de Commissie van de Europese Gemeenschappen genomen besluiten.
Periode: 1989-1997
Grondslag: IJkwet art. 27, lid 1-2.
Product: regelingen

9.11. Grondslagen en aanduidingen van maat en gewicht

In de IJkwet worden de erkende meeteenheden omschreven. Oorspronkelijk waren dit de meter en het kilogram maar in de loop der tijd werden de erkende meeteenheden uitgebreid. De erkende meeteenheden zijn thans de meter voor lengte, het kilogram voor massa, de seconde voor tijd, de ampère voor elektrische stroom, de kelvin voor thermodynamische temperatuur, de mol voor hoeveelheid stof, de candela voor lichtsterkte, de radiaal voor vlakke hoek en de sterradiaal voor ruimtehoek. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen hiermee samenhangende of afgeleide meeteenheden worden aangewezen. Dit zijn ook erkende eenheden.

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen van de erkende meeteenheden nationale standaarden worden beheerd of verwezenlijkt. Een standaard is een geautoriseerd meetmiddel bestemd om de grootte van een eenheid te definiëren of te verstoffelijken, te conserveren of te reproduceren. Elk meetmiddel moet worden afgesteld naar de waarde van de standaard. De standaard is normgevend voor de meettechniek. Standaarden van een lagere orde worden gekalibreerd tegen standaarden van een hogere orde. Kalibreren is het bepalen van de numerieke

afwijking tussen twee standaarden of een standaard en een meetmiddel. De primaire standaarden zijn zeer nauwkeurig. De hiervan afgeleide standaarden zijn minder nauwkeurig.

Het is wettelijk voorgeschreven om in de uitoefening van een beroep of bedrijf bij het vragen, het aanbieden of het leveren van goederen en diensten de wettelijk erkende meeteenheden te gebruiken. De Minister van Economische zaken kan hiervan echter vrijstelling verlenen.

De Nederlandse standaarden van de meter en het kilogram werden oorspronkelijk bewaard in het laboratorium voor technische fysica van de Technische Hogeschool te Delft. Een commissie van vier leden was belast met het toezicht op deze standaarden. Drie leden van de commissie werden benoemd door de Minister van Economische Zaken. De hoofd directeur van het ijkwezen was ambtshalve lid van deze commissie. Deze Commissie van toezicht op de Nederlandse standaarden was bevoegd om de regering over alle zaken betreffende de standaarden te adviseren.

De commissie werd later vervangen door de Raad van deskundigen voor de nationale standaarden die tot taak heeft te bevorderen dat de kwaliteit van de werkzaamheden van de aangewezen instelling(en) met betrekking tot de standaard(en) gewaarborgd is en blijft. Het toezicht is met name gericht op het technische en wetenschappelijke niveau van de werkzaamheden met betrekking tot de verwezenlijking van standaarden van meeteenheden. Door de daarmee samenhangende rapportage wordt de minister van Economische Zaken op onpartijdige wijze inzicht gegeven inzake de werkzaamheden met betrekking tot de nationale standaard van een meeteenheid. Daarnaast heeft de raad een adviserende taak die zich uitstrekt over een breed terrein. Hiertoe behoort ondermeer de regelgeving ten aanzien van standaarden van meeteenheden en de aanwijzing of de intrekking van een aanwijzing van een instelling. De leden van de raad worden gekozen uit deskundigen op de relevante vakgebieden. Daarbij wordt gedacht aan deskundige vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en van de wetenschap. Het aantal van ten hoogste negen leden is gekozen om recht te kunnen doen aan de verschillende technische disciplines. Het grote aantal wettelijke adviesorganen had echter een remmende werking op de flexibele besluitvormingsprocedures bij de rijksoverheid. Daarom is m.i.v. 1995 de Minister van Economische Zaken niet meer verplicht om advies te vragen aan de Raad van deskundigen voor de nationale standaarden.

35.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van algemene maatregelen van bestuur betreffende het totstandkomen, vaststellen, omschrijven, beheren en gebruiken van nationale standaarden en (delen van) meeteenheden.

Periode: 1946-1997

Grondslag: IJkwet art. 1, lid 1, letter b, en lid 4, art. 2, later art. 2, lid 1, art. 4, lid 3-5, art. 4a.

Product: algemene maatregelen van bestuur, o.a.:

Besluit van 11 december 1968, Stbl. 673, houdende uitvoering van de artikelen 1, eerste lid, onder b, en vierde lid, en 4, derde en vierde lid, van de IJkwet (Eenhedenbesluit).

Besluit van 11 december 1968, Stbl. 674, houdende uitvoering van artikel 2 van de IJkwet (Standaardenbesluit).

Besluit van 21 september 1981, Stbl. 605, houdende uitvoering van de artikelen 1, eerste lid, onder b en vierde lid, 4, derde en vierde lid en 4a van de IJkwet (Eenhedenbesluit 1981).

Besluit van 19 april 1989, Stbl. 102, houdende uitvoering van artikel 2, eerste lid, van de IJkwet (Standaardenbesluit 1989).

36.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van Koninklijke besluiten betreffende het totstandkomen, vaststellen, omschrijven, beheren en gebruiken van nationale standaarden en (delen van) meeteenheden.

Periode: 1946-1989

Grondslag: IJkwet art. 2 en art. 6, lid 3.

Product: Koninklijke Besluiten, o.a.:
Besluit van 21 december 1946 Stbl. G375 tot aanwijzing van een standaardmeter en van een standaardkilogram als vertegenwoordigende voor Nederland den internationalen standaard van den meter en dien van het kilogram, alsmede tot regeling van hun bewaring en verzegeling.

37.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van Koninklijke besluiten betreffende het aanwijzen van instellingen die de nationale standaarden moeten verwezenlijken en/of beheren.

Periode: 1989-1997

Grondslag: IJkwet art. 2, lid 2.

Product: Koninklijke Besluiten, o.a.:
Besluit van 24 april 1989, Stct. 82, no. 89010352, houdende aanwijzing instelling op grond van de IJkwet.

38.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)

Handeling: Het kalibreren van apparatuur en (werk)standaarden.

Periode: 1946-1989

Grondslag: -

Product: verslagen, rapporten, certificaten

39.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het verlenen van vrijstelling van het verbod om in de uitoefening van een beroep of bedrijf bij het vragen, het aanbieden of het leveren van goederen of diensten een grootheid uit te drukken in een andere dan een erkende meeteenheid of voor een grootheid een benaming te gebruiken die in strijd is met de gestelde regels.

Periode: 1946-1997

Grondslag: IJkwet art. 5, lid 2, later art. 5.

Product: regelingen, o.a.:
Beschikking van de Minister van Economische Zaken van 9 november 1977, no. 677/701, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden, Stct. 221.

40.

Actor: Commissie van toezicht op de Nederlandsche standaarden van de meter en het kilogram, later Raad van deskundigen voor de nationale standaarden

Handeling: Het uitoefenen van toezicht op het beheer of de verwezenlijking van nationale standaarden van meeteenheden.

Periode: 1946-1997

Grondslag: Besluit van 21 december 1946 Stbl. G 375, art. 3, lid 1.
IJkwet art. 3, lid 2a, later art. 3, lid 3a.

Product: rapporten

41.

Actor: Raad van deskundigen voor de nationale standaarden
Handeling: Het jaarlijks verslag uitbrengen aan de minister van Economische Zaken over het toezicht op het beheer of de verwezenlijking van nationale standaarden van meeteenheden.
Periode: 1989-1997
Grondslag: IJkwet art. 3, lid 3a.
Product: jaarverslagen

42.

Actor: Commissie van toezicht op de Nederlandsche standaarden van de meter en het kilogram, later Raad van deskundigen voor de nationale standaarden
Handeling: Het gevraagd en ongevraagd adviseren van de minister van Economische Zaken en de beide Kamers der Staten-Generaal over aangelegenheden die verband houden met standaarden van meeteenheden.
Periode: 1946-1997
Grondslag: Besluit van 21 december 1946 art. 3, lid 2.
IJkwet art. 3, lid 2b, later art. 3, lid 3b en art. 3a.
Product: adviezen

43.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het verzoeken om advies aan de Raad van deskundigen voor de nationale standaarden over aangelegenheden die verband houden met standaarden van meeteenheden.
Periode: 1989-1997
Grondslag: IJkwet art. 3a.
Product: verzoeken om advies

44.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het aanwijzen, benoemen, schorsen en ontslaan van (plaatsvervangende) leden, de (plaatsvervangend) voorzitter en ambtelijke vertegenwoordigers in commissies die zijn belast met het beheer en het toezicht op de nationale standaarden en meeteenheden.
Periode: 1946-1997
Grondslag: Besluit van 21 december 1946, Stbl. G 375, art. 3, lid 2.
IJkwet art. 3b, lid 2-3 en 5.
Product: beschikkingen

45.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het regelen van de inrichting van het secretariaat van de Raad van deskundigen voor de nationale standaarden.
Periode: 1989-1997
Grondslag: IJkwet art. 3b, lid 4, art. 3c, lid 4.
Product: beschikkingen

46.

Actor: Raad van deskundigen voor de nationale standaarden
Handeling: Het regelen van de werkwijze van de Raad van deskundigen voor de nationale standaarden.

Periode: 1989-1997
Grondslag: IJkwet art. 3c, lid 4.
Product: regeling

47.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het verzegelen, ontzegelen, weder verzegelen en kopiëren van standaarden van meeteenheden.

Periode: 1946-1989
Grondslag: Besluit van 21 december 1946 Stbl. G 375 art. 5
Product: beschikkingen

48.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het verlenen, verlengen ,weigeren of intrekken van toelatingen aan bedrijven voor het verrichten van kalibraties.

Periode: 1980-1989
Grondslag: Beschikking van 30 oktober 1980 art. 2, lid 1.
Product: toelatingen

9.12. Maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten.

In de IJkwet worden een aantal algemene eisen gesteld waaraan maten, gewichten, weeg- en meetwerktuigen en meetinstrumenten moeten voldoen. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen vervolgens bijzondere eisen worden gesteld. Tevens wordt geregeld in welke gevallen de bepalingen niet van toepassing zijn. Dit geldt met name voor maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen die niet zijn bestemd om te worden gebruikt bij het drijven van handel, het leveren van goederen, het vaststellen van heffingen of het vaststellen van loon voor verrichte arbeid. Ook maten, gewichten, weeg- en meetwerktuigen en meetinstrumenten welke uitsluitend dienen voor het bepalen van de maat of het gewicht van goederen welke voor het buitenland zijn bestemd behoeven niet onder deze bepalingen te vallen. Verder worden er een aantal zaken nadrukkelijk verboden waaronder het bezitten of voorhanden hebben van valse maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen verboden voor bijzondere gevallen worden gesteld. Tevens kunnen bij algemene maatregel van bestuur eisen worden gesteld aan de wijze van opstelling en het gebruik van maten, gewichten, weeg- en meetwerktuigen en meetinstrumenten. In verband met de uitvoering van een bindend, door de Raad van de Europese Unie, het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk of de Commissie van de Europese Gemeenschappen genomen besluit, kunnen tenslotte bij algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld omtrent de methoden welke bij de bepaling van maat of gewicht in bij die maatregel omschreven gevallen moeten worden gevolgd.

49.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van Koninklijke besluiten inzake voorschriften voor meetwerktuigen en meetinstrumenten die dienen om een verbruikte of geleverde hoeveelheid aan te wijzen.

Periode: 1946-1997
Grondslag: IJkwet art. 6, lid 3.
Product: Koninklijke Besluiten

50.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van algemene maatregelen van bestuur inzake de voorwaarden waaraan maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten moeten voldoen en het gebruik van dergelijke maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten.

Periode: 1946-1997

Grondslag: IJkwet art. 6, lid 5-6.

Product: algemene maatregelen van bestuur

51.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het geven van voorschriften over de samenstelling, de meet- en weegeigenschappen van maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten en het aanbrengen van ijkmerken.

Periode: 1946-1989

Grondslag: IJkwet art. 6, lid 5.

Product: regelingen

52.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van algemene maatregelen van bestuur waarbij het verboden wordt om bepaalde maten, gewichten, weeg- en meetwerktuigen en meetinstrumenten op bepaalde plaatsen voorhanden te hebben of te bezitten.

Periode: 1946-1997

Grondslag: IJkwet art. 7, lid 3.

Product: algemene maatregelen van bestuur

53.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van algemene maatregelen van bestuur inzake de wijze van opstelling en het gebruik van bepaalde aan keuring onderworpen maten, gewichten, weeg- en meetwerktuigen en meetinstrumenten.

Periode: 1946-1997

Grondslag: IJkwet art. 9, later art. 9, lid 1.

Product: algemene maatregelen van bestuur

54.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van algemene maatregelen van bestuur inzake de methoden welke bij de bepaling van maat of gewicht moeten worden gevolgd.

Periode: 1989-1997

Grondslag: IJkwet art. 9, lid 2-3.

Product: algemene maatregelen van bestuur

9.13. Het onderzoeken, keuren en herkeuren van voorwerpen

In de IJkwet wordt geregeld dat de ijkinstelling keuringen verricht. Daarvoor is een samenhangend systeem ontworpen dat bestaat uit drie fasen. De eerste fase is de typekeuring waarbij wordt beoordeeld of een type van een meetmiddel dat iemand in de handel wil brengen zodanig is geconstrueerd dat het voor keuring in aanmerking komt. De tweede fase is de individuele keuring waarbij in de handel te brengen exemplaren van typen die tot keuring zijn toegelaten worden gekeurd. De derde fase is het toezicht op de meetmiddelen die in gebruik zijn.

Er vinden door de dochtermaatschappijen van het NMI keuringen plaats op een groot aantal terreinen. Naast maten en gewichten worden weegwerktuigen, kilowattuurmeters, meetinstrumenten en meetwerktuigen gekeurd. Typekeuringen worden vaak ook uitgevoerd aan onderdelen (hoofdbestanddelen) van meetmiddelen.

Meetmiddelen kunnen worden gekeurd volgens de nationale wet- en regelgeving. De goedkeuring geldt dan alleen voor het nationale grondgebied. Het is echter ook mogelijk om op grond van de regelgeving van de Europese Unie een EEG-modelgoedkeuring aan te vragen. Deze geldt voor het gehele grondgebied van de Europese Unie. Het is niet mogelijk om eenzelfde meetmiddel beide keuringen te laten ondergaan. Een eenmaal gemaakte keus is beslissend.

Typekeuring

Doel van de typekeuring is te onderzoeken of het nieuwe type meetmiddel zodanig is geconstrueerd dat het aan alle eisen die ervoor gelden kan voldoen. Wanneer het nieuwe type meetmiddel in serie wordt vervaardigd moet het in de praktijk gedurende een aanvaardbare tijd goed kunnen functioneren. Bij het onderzoek wordt alle apparatuur betrokken die invloed kan hebben op het meten en op het juist vastleggen en verwerken van het meetresultaat. Indien het resultaat van het onderzoek positief is, wordt een Verklaring van Toelating afgegeven. Sommige meetmiddelen zijn van typekeuring vrijgesteld, zoals meetreservoirs en koortsthermometers. In bijzondere gevallen vindt soms een gedeeltelijke typekeuring plaats.

Keuring tot model

Nadat de typekeuring met positief resultaat heeft plaatsgevonden worden een aantal exemplaren van het meetmiddel onderzocht. Bij goedkeuring hiervan werd een exemplaar hiervan tot model verklaard en werd een Verklaring van Modelgoedkeuring afgegeven. De fabrikant mocht vervolgens geheel volgens het model vervaardigde exemplaren van het meetmiddel in de handel brengen zonder dat een individuele keuring door de dienst van het IJkwezen plaatsvond. Doormiddel van steekproeven kon de dienst van het IJkwezen controleren of alle in de handel gebrachte exemplaren inderdaad overeenkwamen met het model. Keuringen tot model werden tot en met 1989 uitgevoerd.

Individuele keuring

Doel van deze keuring is te waarborgen dat alleen deugdelijke meetmiddelen in de handel worden gebracht. Nadat gecontroleerd is of de Verklaring van Toelating is afgegeven, worden de meet- of weegeigenschappen onderzocht. Verder wordt nagegaan of ook aan de geldende voorwaarden en voorschriften is voldaan. De goedgekeurde meetmiddelen worden van ijkmerken voorzien.

EEG-keuring

In het kader van de Europese Economische Gemeenschap zijn een aantal richtlijnen tot stand gekomen op het gebied van de metrologie. De Lidstaten moeten deze richtlijnen verwerken in hun

ationale wetgeving. Op grond van een dergelijke richtlijn kunnen voorwerpen worden gekeurd en vervolgens worden voorzien van een EEG-ijkmerk. Dergelijke voorwerpen moeten dan door alle EEG-landen worden geaccepteerd zonder dat ze opnieuw gekeurd behoeven te worden. Het keuringsregime omvat een EEG-modelgoedkeuring en een eerste EEG-ijk. De EEG-modelgoedkeuring is de evenknie van de Nederlandse typekeuring. De eerste EEG-ijk is vergelijkbaar met de Nederlandse individuele keuring.

55.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van algemene maatregelen van bestuur betreffende het bezitten, gebruiken, onderzoeken, keuren, herkeuren of justeren van maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten.

Periode: 1946-1997

Grondslag: IJkwet art. 6, lid 5, art. 7, lid 3, art. 9, later art. 9, lid 1, art. 9, lid 2, art. 11, lid 6, art. 11a, lid 5, art. 13, lid 1-3, art. 14, lid 1-5, art. 15, lid 3, art. 29c, lid 2.

Product: algemene maatregelen van bestuur, o.a.:

Besluit van 17 december 1946, Stbl. G 364, houdende regeling van de ingevolge de IJkwet te heffen keur- en justeerloonen en overige vergoedingen (IJktarievenbesluit 1946).

Besluit van 23 december 1958, Stbl. 640, houdende een regeling betreffende de ingevolge de IJkwet te heffen keur- en justeerlonen en de vergoeding, bedoeld in artikel 16a van het Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1939 (IJktarievenbesluit 1958).

Besluit van 17 december 1968, Stbl. 676, houdende regeling betreffende de ingevolge de IJkwet te heffen onderzoek-, keur- en justeerlonen en de vergoeding, bedoeld in artikel 16a van het IJkreglement (IJktarievenbesluit).

Besluit van 4 november 1971, Stbl. 668, tot wijziging van het IJktarievenbesluit 1968.

Besluit van 18 januari 1973, Stbl. 7, houdende wijziging van het IJktarievenbesluit 1968.

56.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van Koninklijke Besluiten betreffende het bezitten, gebruiken, onderzoeken, keuren, herkeuren of justeren van maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten.

Periode: 1946-1997

Grondslag: IJkwet art. 6, lid 3, art. 10, lid 2, 11, lid 1, 4, letter a en 5, art. 11a, lid 2, art. 13, lid 1-3, art. 15, lid 1, art. 16, lid 2, art. 17, lid 1 en 4, art. 18.

Product: Koninklijke Besluiten, o.a.:

Besluit van 21 december 1946, Stbl. G 379, tot vaststelling van bepalingen nopens het onderzoek, bedoeld in artikel 17, vierde lid, van de IJkwet en van de vergoeding van de aan dat onderzoek verbonden kosten.

Besluit van 17 december 1968, no. 29, houdende vaststelling van het formulier, onderscheidenlijk het model, der verklaringen, af te geven ingevolge de artikelen 11a, tweede lid, en 15, eerste lid, van de IJkwet, Stct. 1968, 253.

Besluit van 2 juli 1970 nr. 28 houdende uitvoering van de artikelen 11, vierde lid, onder a, en 13, eerste lid, van de IJkwet en van de artikelen 18, derde lid, en 21 van het Reglement op de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen 1939.

Besluit van 4 november 1971, Stbl. 666, houdende wijziging van het Koninklijk Besluit van 21 december 1946, Stbl. G 379, tot vaststelling van bepalingen nopens het onderzoek, bedoeld in artikel 17, vierde lid, van de IJkwet en van de vergoeding van de aan dat onderzoek verbonden kosten.

Besluit van 27 juni 1972 no. 58, Stct. 127.

Besluit van 9 februari 1973, Stbl. 40, houdende wijziging van het IJkreglement in verband met de uitvoering van de richtlijnen van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake meetmiddelen

57.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het goedkeuren en geven van voorschriften over de inrichting, samenstelling, de vorm, het gebruik, de stempeling, het onderzoeken, keuren en herkeuren of justeren de meet- en weegeigenschappen en het onderhoud van maten, gewichten, strijkers, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten.

Periode: 1946-1997

Grondslag: IJkwet art. 6, lid 5 en 7, art. 11, lid 2-3, art. 13, lid 4 en 28, lid 1.

IJkreglement art. 2, lid 2-3, art. 3.

Product: regelingen, o.a.:

Beschikking van den Minister van Economische Zaken van 24 december 1946, no. 98 228, J.Z., Afd. Juridische Zaken, houdende voorschriften betreffende de aanduiding, waarvan voorzien moeten zijn de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen, bedoeld in artikel 6, zevende lid, van de IJkwet.

Beschikking van de Minister van Economische Zaken van 24 december 1946, nr. 98226 J.Z., Afd. Juridische Zaken, tot vaststelling van de eisen, waaraan moeten voldoen lokalen, welke door de gemeentebesturen beschikbaar worden gesteld voor de herkeuring bedoeld in artikel 11, tweede lid, onder a, van de IJkwet.

IJkregeling inhoudsmaten van 25 april 1989, no. 89022918, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83.

IJkregeling gewichten van 25 april 1989, no. 89024220, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83.

IJkregeling gewichten van 25 april 1989, no. 89024222, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83.

Beschikking van den Minister van Economische Zaken van 24 december 1946, no. 98 226 J.Z., Afdeling Juridische Zaken, tot vaststelling van de eisen, waaraan moeten voldoen de lokalen, welke door de gemeentebesturen beschikbaar worden gesteld voor de herkeuring.

IJkregeling gasmeters van 25 april 1989, no. 89022905, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 81.

IJkregeling lengtematen van 25 april 1989, no. 89022919 Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83.

IJkregeling meetsjablonen van 25 april 1989, no. 89022915 Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 82.

IJkregeling bandwegers van 25 april 1989, no. 89024214, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83

IJkregeling gewichtscontrole- en gewichtssorteermachines van 25 april 1989, no. 89022914, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83.

IJkregeling weegmachines voor wegen van 25 april 1989 Stct. 83.

IJkregeling weegmachines voor afwegen van 25 april 1989, no. 89024219, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83.

IJkregeling kilowattuurmeters van 25 april 1989, no. 89021201, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 81.
IJkregeling benzinepompen van 25 april 1989, no. 89026323, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83.
IJkregeling L.P.G.-meetinstallaties van 25 april 1989, no. 89026325, Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 83.
Regeling van 22 december 1989, Stct. 252, van de Minister van Economische Zaken no. 89111404, Directie Wetgeving en Juridische Aangelegenheden tot wijziging van de IJkregeling Benzinepompen, de IJkregeling L.P.G.-meetinstallaties en de IJkregeling vloeistofmeters (verlaging maximaal toelaatbare fouten).
Regeling van 13 februari 1990, Stct. 1990, 35 van de Minister van Economische Zaken no. 90012481, Directie Wetgeving en Juridische Aangelegenheden tot wijziging van enkele IJkregelingen.

58.

Actor: Gedeputeerde Staten van de Provincies
Handeling: Het voor elke gemeente vaststellen wanneer en waar voorwerpen ter keuring kunnen worden aangeboden.
Periode: 1946-1997
Grondslag: IJkwet art. 11, lid 4a.
Product: besluit

59.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het bepalen dat voor bepaalde categorieën van maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten niet eerst een model moet worden onderzocht en toegelaten.
Periode: 1946-1997
Grondslag: IJkwet, art. 11, lid 3.
Product: regelingen, o.a.:
IJkregeling van 25 april 1989, no. 89022903 Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 81.
IJkregeling scheepstanks van 25 april 1989, no. 890211199 Directie Wetgeving en andere Juridische Aangelegenheden/W, Stct. 81.

60.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het onderzoeken, toelaten, keuren en herkeuren van voorwerpen en het justeren van gewichten.
Periode: 1946-1989
Grondslag: IJkwet art. 10, lid 1, art. 11, lid 2, art. 16, lid 1-2, art. 17, lid 1 en 4, art. 18-19, art. 25, lid 1-2, art. 29j.
Product: keuringsrapporten, verklaringen van goedkeuring, rekeningen

61.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het bepalen van de maatstaven welke gelden bij het onderzoek van maten of meet- en weegwerktuigen.
Periode: 1946-1997
Grondslag: IJkreglement art. 14, lid 1 en 3.
Product: beschikking

62.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van algemene maatregelen van bestuur waarbij, in verband met de uitvoering van een bindend, door de Raad van de Europese Unie, het Europees Parlement en de Raad gezamenlijk of de Commissie van de Europese Gemeenschappen genomen besluit, regels worden gesteld ten aanzien van aangewezen maten, gewichten, meet- of weegwerktuigen, meetinstrumenten en onderdelen van of hulpinrichtingen voor die voorwerpen.

Periode: 1946-1997

Grondslag: IJkwet art. 21a, lid 1-3.

Product: algemene maatregelen van bestuur, o.a.:

Meetmethodebesluit van 7 oktober 1980, Stbl. 539, houdende regelen omtrent de methode welke bij de bepaling van het alcoholvolumegehalte of het alcoholmassagehalte van een mengsel van water en alcohol moet worden gevolgd.

63.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het vaststellen van nadere regels ten aanzien van aangewezen maten, gewichten, meet- of weegwerktuigen, meetinstrumenten en onderdelen van of hulpinrichtingen voor die voorwerpen in verband met de uitvoering van een bindend, door de Raad of door de Commissie van de Europese Gemeenschappen genomen besluit.

Periode: 1946-1997

Grondslag: IJkwet art. 21a, lid 3g.

Product: regelingen

64.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het aanwijzen van categorieën weegwerktuigen welke niet in aanmerking komen voor EEG-modelgoedkeuring.

Periode: 1978-1997

Grondslag: Algemeen EEG-ijkbesluit art. 2, lid 3b.

Product: regelingen

65.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het geven van voorschriften inzake het (her-)keuren tot EEG-modelgoedkeuring of EEG-ijk en de vorm, inrichting, samenstelling, meet- en weegeigenschappen en het gebruik van meetmiddelen.

Periode: 1978-1997

Grondslag: Algemeen EEG-ijkbesluit art. 3, lid 2, art. 4, lid 2-3, art. 5, lid 1-2, art. 6, lid 4, art. 7, lid 2d, 3, 5, art. 8, lid 4, art. 9, lid 6, art. 14, lid 2, art. 17, art. 18, lid 3, 5 en 7, art. 19, lid 1 en 3, art. 21a, lid 2, art. 21, lid 3, art. 22, lid 1, art. 23, lid 1, art. 24, lid 1-4, art. 28, lid 2-5, 30, lid 1-2, art. 31, lid 1, art. 38, lid 2 en 5.

Product: regelingen, o.a.:

Algemene EEG-IJkbeschikking van 30 mei 1978, no. 678/363 WJA Stct. 117.

EEG-IJkbeschikking lengtematen van 30 mei 1978, no. 678/364 WJA Stct. 117.

EEG-IJkbeschikking gewichten voor gewone weging van 30 mei 1978, no. 678/365 WJA Stct. 177.

EEG-IJkbeschikking precisiegewichten van 30 mei 1978, no. 678/366 WJA Stct. 117.

EEG-IJkbeschikking gasmeters van 30 mei 1978, no. 678/367 WJA Stct. 117.

EEG-IJkbeschikking koudwatermeters van 30 mei 1978, no. 678/368 WJA Stct. 117.
EEG-IJkbeschikking vloeistofmeetinstallaties van 30 mei 1978, no. 678/369 WJA Stct. 117.
EEG-IJkbeschikking scheepstanks van 30 mei 1978, no. 678/370 WJA Stct. 117.
EEG-IJkbeschikking korenschalen van 30 mei 1978, no. 678/371 WJA Stct. 117.
EEG-IJkbeschikking niet-automatische weegwerktuigen van 30 mei 1978, no. 678/372 WJA Stct. 117.
EEG-IJkbeschikking bandwegers van 30 mei 1978, no. 678/373 WJA Stct. 117.
EEG-IJkbeschikking koortsthermometers van 30 mei 1978, no. 678/374 WJA Stct. 117.
EEG-IJkbeschikking kilowattuurmeters van 30 mei 1978, no. 678/375 WJA Stct. 117.
EEG-IJkbeschikking taxameters van 27 mei 1980, no. 680/399 WJA Stct. 102.
EEG-IJkbeschikking alcoholmeters en areometers voor alcohol van 27 oktober 1980, no. 680/887 DWJ, Stct. 211.
EEG-IJkbeschikking gewichtscontrole- en gewichtssorteermachines van 22 april 1981, no. 681/331 WJA Stct. 78.
EEG-IJkbeschikking warmwatermeters van 26 november 1981, no. 681/1035 WJA Stct. 229.

66.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het verrichten van (her-)keuringen tot EEG-modelgoedkeuring of EEG-ijk.
Periode: 1978-1989
Grondslag: Algemeen EEG-IJkbesluit art. 4, lid 5, art. 5, lid 3, art. 8, lid 1, 38, lid 2.
Product: goedkeuringen, afkeuringen

67.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het in het kader van de EEG-modelgoedkeuring vaststellen van specifieke ijktechnische voorschriften voor meetmiddelen welke worden vervaardigd met nieuwe technieken.
Periode: 1978-1989
Grondslag: Algemeen EEG-IJkbesluit art. 6, lid 5.
Product: voorschriften

68.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het verlengen van de geldigheidsduur van EEG-modelgoedkeuringen.
Periode: 1978-1989
Grondslag: Algemeen EEG-IJkbesluit art. 11, lid 4 en 8.
Product: verlengingen

69.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het, in afwijking van het bepaalde in het EEG-IJkbesluit, bepalen van de geldigheidsduur van een EEG-modelgoedkeuring.
Periode: 1978-1997
Grondslag: Algemeen EEG-IJkbesluit art. 11, lid 6.
Product: beschikking

70.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)

Handeling: Het intrekken van EEG-modelgoedkeuringen.
Periode: 1978-1989
Grondslag: Algemeen EEG-IJkbesluit art. 12, lid 1-4.
Product: intrekkingen

71.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het bekendmaken van EEG-tekens.
Periode: 1978-1997
Grondslag: Algemeen EEG-IJkbesluit art. 17, art. 22, lid 2.
Product: bekendmakingen

72.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het verlenen van goedkeuring aan identificatietekens voor tapmaatflessen.
Periode: 1978-1989
Grondslag: Besluit EEG-tapmaatflessen art. 2, lid 2-3.
Product: goedkeuringen, mededelingen aan bevoegde diensten van de Lidstaten

73.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het bepalen volgens welke methode tapmaatflessen moeten worden onderzocht.
Periode: 1978-1997
Grondslag: Besluit EEG-tapmaatflessen art. 8, lid 1.
Product: regelingen, o.a.:
Besluit EEG-tapmaatflessen van 27 november 1978, no. 678/1184 WJA, Stct. 235.

74.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het onderzoeken van tapmaatflessen.
Periode: 1978-1989
Grondslag: Besluit EEG-tapmaatflessen art. 8, lid 1.
Product: controlerapporten

75.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het goedkeuren van of bezwaar maken tegen tarieven die door de ijkinstelling zijn vastgesteld.
Periode: 1989-1997
Grondslag: IJkwet art. 24, lid 2-3, art. 26f, lid 3.
Product: beschikkingen

9.14. Vrijstellingen en ontheffingen

De Minister van Economische Zaken kan ten aanzien van maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten ontheffing of vrijstelling verlenen van een aantal voorschriften uit de ijkwetgeving. Het gaat hierbij met name om meetmiddelen waarvoor (nog) geen voorschriften bestaan. Hieraan zijn kosten verbonden. In sommige gevallen is de ijkinstelling bevoegd om ontheffing te verlenen van een aantal voorschriften uit de ijkwetgeving.

76.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het verlenen van vrijstelling of ontheffing van wettelijke voorschriften op het gebied van de metrologie.
Periode: 1946-1997
Grondslag: IJkwet art. 15, lid 2, 21b, lid 1.
Product: beschikkingen, regelingen

77.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van algemene maatregelen van bestuur inzake het vaststellen van tarieven voor ontheffingen.
Periode: 1989-1997
Grondslag: IJkwet art. 21b, lid 2.
Product: algemene maatregelen van bestuur
Besluit van 2 juli 1990 Stbl. 385 tot vaststelling van de tarieven voor ontheffingen als bedoeld in artikel 21b, tweede lid, van de IJkwet (Besluit tarieven ontheffingen IJkwet).

78.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het regelen van de wijze waarop betalingen moeten plaatsvinden.
Periode: 1989-1997
Grondslag: IJkwet art. 21b, lid 2.
Product: regeling

9.15. Toezicht op de naleving van de wetgeving inzake de metrologie

De Minister van Economische Zaken kon ambtenaren aanwijzen die werden belast met de opsporing van bij de IJkwet strafbaar gestelde feiten. In de praktijk werd de opsporing van dergelijke strafbare feiten verricht door ambtenaren van de dienst van het IJkwezen.

Met ingang van 1989 werden met het toezicht op de naleving van de artikelen van de ijkwet door de ijkinstelling aangewezen werknemers, de toezichthouders, belast. De Minister van Economische Zaken kon, indien de uitoefening van de werkzaamheden van een toezichthouder daartoe aanleiding geeft, bepalen dat een dergelijke aanwijzing wordt ingetrokken. Een aanwijzing en de intrekking daarvan worden door de ijkinstelling aan de Minister van Economische Zaken medegedeeld en in de Nederlandse Staatscourant bekend gemaakt.

De Minister van Economische Zaken kan de ijkinstelling aanwijzingen geven ten aanzien van de uitoefening van het toezicht door de toezichthouders. De toezichthouders zijn bevoegd om maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten die niet aan de voorschriften voldoen te voorzien van een afkeuringsmerk. Dit afkeuringsmerk wordt vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur. Tegen een op grond van de ijkwetgeving genomen besluit kan de belanghebbende in beroep gaan bij de rechter.

Tegenwoordig kan een belanghebbende beroep instellen bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven.

79.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het opsporen van strafbare feiten.
Periode: 1946-1989
Grondslag: IJkwet art. 29, lid 1

Product: verslagen

80.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het aanwijzen van ambtenaren die worden belast met het opsporen van strafbare feiten.

Periode: 1946-1989

Grondslag: IJkwet art. 29, lid 1

Product: beschikkingen

81.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het bepalen dat de aanwijzing van een toezichthouder moet worden ingetrokken.

Periode: 1989-1997

Grondslag: IJkwet art. 29, lid 2.

Product: beschikking

82.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het geven van aanwijzingen aan de ijkinstelling inzake de werkzaamheden van de toezichthouders.

Periode: 1989-1997

Grondslag: IJkwet art. 29a, lid 1.

Product: beschikking

9.16. Informatieverstrekking

83.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen betreffende de metrologie.

Periode: 1946-1997

Grondslag: -

Product: brieven, notities

84.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)

Handeling: Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen betreffende de metrologie.

Periode: 1946-1989

Grondslag: -

Product: brieven, notities

85.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden, vaststellen en uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten betreffende de metrologie.

Periode: 1946-1997

Grondslag: -
Product: voorlichtingsplannen, voorlichtingsmateriaal

86.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het voorbereiden, vaststellen en uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten betreffende de metrologie.
Periode: 1946-1989
Grondslag: -
Product: voorlichtingsplannen, voorlichtingsmateriaal

9.17. Onderzoek

87.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het voorbereiden van intern (wetenschappelijk) onderzoek en het vaststellen van onderzoeksrapporten betreffende de metrologie.
Periode: 1946-1997
Grondslag: -
Product: nota's, notities, onderzoeksrapporten

88.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het voorbereiden van intern (wetenschappelijk) onderzoek en het vaststellen van onderzoeksrapporten betreffende de metrologie.
Periode: 1946-1989
Grondslag: -
Product: nota's, notities, onderzoeksrapporten

89.

Actor: Minister van Economische Zaken
Handeling: Het voorbereiden en begeleiden van extern (wetenschappelijk) onderzoek betreffende de metrologie.
Periode: 1946-1997
Grondslag: -
Product: nota's, notities

90.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)
Handeling: Het voorbereiden en begeleiden van extern (wetenschappelijk) onderzoek betreffende de metrologie.
Periode: 1946-1989
Grondslag: -
Product: nota's, notities

Beroep

9.18. Overgangsbepalingen

In de IJkwet zijn overgangsbepalingen opgenomen. Deze hebben tot doel om te voorkomen dat voorwerpen die onder de oude ijkwetgeving goedgekeurd zijn alsnog opnieuw gekeurd moeten worden. Daarnaast zijn er voorwerpen die volgens de oude ijkwetgeving zijn goedgekeurd maar volgens de nieuwe ijkwetgeving niet meer voldoen aan de gestelde eisen. Het gevolg hiervan is dat deze voorwerpen niet meer gebruikt kunnen worden. De overgangsbepalingen hebben tot doel om hiervoor een overgangperiode te bieden. In het Besluit van 21 december 1946, Stbl. G 380, werd dit nader geregeld.

91.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van Koninklijke Besluiten inzake de overgang naar de IJkwet.

Periode: 1946-1970

Grondslag: IJkwet art. 30-31.

Product: Koninklijke besluiten, o.a.:

Besluit van 21 december 1946, Stbl. G 380, tot uitvoering van de artikelen 30 en 31 van de IJkwet.

9.19. Internationale contacten

Comité International des Poids et Mesures

Op grond van het verdrag van 20 mei 1875 ter verzekering van de internationale eenheid en de volmaking van het metrieke stelsel, gewijzigd bij het verdrag van 6 oktober 1921, is een internationale organisatie in het leven geroepen bestaande uit een "Conference Generale des Poids et Mesures", een daaronder onderworpen "Comité International des Poids et Mesures" en een "Bureau International des Poids et Mesures" dat werkt onder leiding en toezicht van het "Comité International". De doelstelling van deze organisatie is het bestuderen van wetenschappelijke problemen op het gebied van de fysische eenheden en de standaarden daarvan. Daarnaast heeft de organisatie bijgedragen tot het verkrijgen van meer uniformiteit op dit gebied. Het behandelen van de problemen met betrekking tot wettelijke regels betreffende maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen, behoort echter niet tot de taak van deze organisatie. Aangezien er geen andere internationale organisatie zich bezighield met deze problematiek, ontstond een grote verscheidenheid in regelingen hetgeen een belemmering vormde voor het goederenverkeer tussen de verschillende landen.

Organisation International de Metrologie Légale (OIML)

De Internationale Organisatie voor Wettelijke Metrologie OIML is een intergouvernementele verdragsorganisatie die werd opgericht in 1955. Het doel van de OIML is de bevordering van een mondiale harmonisatie van wettelijke metrologische procedures. De OIML ontwikkelt modelregelingen en internationale aanbevelingen. Iedere 4 jaar komt de Internationale Conferentie voor Wettelijke Metrologie (de Conference) bijeen om het algemene beleid en het budget van de organisatie vast te stellen. Het Internationale Comité voor Wettelijke Metrologie (CIML) vormt het beleidscomité van de OIML. Daarnaast zijn er een aantal technische comités en sub-comités. Het Internationaal Bureau voor Wettelijke Metrologie (BIML) is het secretariaat en hoofdkwartier van de OIML.

International Organisation for Standardization (ISO) en International Electrotechnical Commission (IEC.)

De ISO werd in 1947 opgericht en is een internationale organisatie die de nationale normalisatie-instituten overkoepelt. De organisatie is gevestigd in Genève. De organisatie heeft ten doel om mondiaal normen te creëren voor alle terreinen van de techniek. De International Electrotechnical Commission (IEC.) houdt zich speciaal bezig met de elektriciteit en de elektronica. In Nederland is het Nederlands Normalisatie Instituut (NNI) het deelnemende instituut.

Benelux

De Benelux (België, Nederland en Luxemburg) trad op 1 januari 1948 in de vorm van een douane-unie in werking. In 1958 werd de samenwerking uitgebreid in een Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie (Benelux). Dit verdrag trad op 1 november 1960 in werking. Het Beneluxverdrag beoogt een economische integratie en uiteindelijk een economische unie. De Benelux heeft als voorbeeld voor de Europese Unie dienst gedaan.

De Benelux heeft een intergouvernementele organisatievorm. Het Comité van Ministers is het hoogste orgaan. Het Comité vraagt advies aan de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad. Hierin hebben afgevaardigden van de nationale parlementen zitting. Daarnaast zijn er een aantal ambtelijke organen zoals de Raad van de Economische Unie. Deze Raad is samengesteld uit de voorzitters van de (bijzondere) commissies van nationale ambtenaren voor alle mogelijke beleidsterreinen. Verder zijn er de Economische en Sociale Raad van Advies en twee rechtsprekende colleges. Het secretariaat-generaal is in Brussel gevestigd. De commissies doen voorstellen aan de Raad m.b.t. de besluiten die door het Comité van Ministers worden genomen en voert de besluiten uit. De besluiten hebben de vorm van beschikkingen, aanbevelingen en richtlijnen. Een beschikking is bindend voor de regeringen van de deelnemende landen. Het Verdrag voorzorg in een vrij goederenverkeer tussen België, Luxemburg en Nederland. Om dit te bereiken moesten een aantal belemmeringen aan de grenzen worden opgeheven. Daarnaast was het wenselijk dat een aantal technische voorschriften voor goederen werden gelijkgeschakeld. In het kader hiervan moest ook de wet- en regelgeving inzake de metrologie in de deelnemende landen worden aangepast. In eerste instantie werd getracht door onderlinge coördinatie de belemmerende voorschriften in de wet- en regelgeving van de deelnemende landen aan te passen. Een groot nadeel hiervan was dat tengevolge van verschillen tussen de geldende wetgevingen belemmeringen kunnen optreden die tevoren niet voorzien waren. Daarom werd gekozen voor een coördinatie van de gehele wetgeving op metrologisch gebied. Daarbij werd tevens voorzien in een Beneluxijkmek. Het scheppen van één Beneluxmarkt waarop de meetmiddelen vrij kunnen circuleren is het eerste oogmerk van de Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake de Metrologie van 11 maart 1970. Daarnaast werd beoogd om bij metingen van te verhandelen goederen in de drie landen tot gelijke meetresultaten te komen. Tevens werd de onderlinge samenwerking op metrologisch gebied versterkt hetgeen ook de internationale positie van de Beneluxlanden ten goede zou komen.

Om de gewenste unificatie van het recht op metrologisch gebied te realiseren is gekozen voor een overeenkomst met uitvoeringsprotocollen met rechtstreekse werking. De eenvormige regeling is opgenomen in de overeenkomst en kan alleen worden gewijzigd door een wijziging van de Overeenkomst. De Overeenkomst bestaat uit drie delen: I Algemene bepalingen, II De eenvormige regeling en III Slotbepalingen.

De voor de unificatie van de metrologische wetgeving gekozen methode heeft tot gevolg dat de eenvormige regeling inzake de metrologie en de daarbij behorende uitvoeringsprotocollen in de plaats treden van de nationale wetten en besluiten van België, Luxemburg en Nederland. Het zou wenselijk zijn dat de nationale wetgeving in één keer zou vervallen maar in de praktijk is dit echter

niet mogelijk. In de eenvormige regeling zijn alleen de basisbepalingen opgenomen en is de verdere uitwerking hiervan aan de uitvoeringsprotocollen overgelaten. Het gevolg hiervan is dat de nationale wetgeving alleen geheel zou kunnen worden vervangen indien alle uitvoeringsprotocollen zijn vastgesteld. Dit zou leiden tot een langdurig uitstel van de invoering van de regeling. Daarom werd besloten om de eenvormige regeling alleen in werking te stellen voor die meetmiddelen waarvoor alle uitvoeringsprotocollen zijn vastgesteld. Voor de andere meetmiddelen blijven de nationale wet- en regelgeving voorlopig van kracht.

Met de voorbereiding van de uitvoeringsprotocollen werd de Beneluxcommissie voor de Metrologie belast. Deze commissie heeft het karakter van een algemeen adviesorgaan. De protocollen zouden vervolgens moeten worden vastgesteld door de Overeenkomstsluitende partijen. Deze vormen de enige bevoegde en verantwoordelijke instantie voor het vaststellen van de uitvoeringsprotocollen. Tijdens de voorbereiding wordt ook overleg gepleegd met het bedrijfsleven en de consumentenorganisaties. De praktische uitvoering en toepassing van de eenvormige regeling en de uitvoeringsprotocollen is opgedragen aan de nationale administraties. Het toezicht hierop is opgedragen aan de Beneluxcommissie voor de Metrologie. In de Overeenkomst wordt nadrukkelijk bepaald dat de nationale administraties verplicht zijn met elkaar overleg te plegen en elkaar bij te staan bij de uitvoering van de eenvormige regeling en de uitvoeringsprotocollen. Op 11 maart 1970 werd te Brussel de Overeenkomst inzake de metrologie ondertekend tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg. Deze overeenkomst had tot doel belemmeringen van de vrije circulatie van meetmiddelen in deze drie Beneluxlanden op te heffen, waarborgen te scheppen voor het bereiken van gelijke meetresultaten in deze landen en de samenwerking op het gebied der metrologie tussen de betrokken landen te versterken. België en Luxemburg hebben de overeenkomst echter niet geratificeerd waardoor deze niet in werking is getreden.

Europese Unie

Na de Tweede Wereldoorlog zochten een aantal Duitse en Franse politici naar wegen om de politieke bezwaren die aan de opbouw van de Duitse kolen- en staalindustrie kleefden, namelijk de opbouw van een nieuwe oorlogsindustrie, weg te nemen. Er ontstaat in Europa een beweging die gericht is op de vorming van een Europese federatie. Het begin wordt gevormd door Franse initiatieven die uiteindelijk leiden tot de instelling van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) in 1951. Daarmee stond de Franse en Duitse kolen- en staalproductie voortaan onder toezicht van een Hoge Autoriteit. In 1957 werden de verdragen voor de EEG (Europese Economische Gemeenschap) en de EGA (de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, ook wel Euratom geheten) ondertekend. Het doel van deze verdragen is samenwerking en integratie op de desbetreffende deelgebieden en het bevorderen van een gestage groei en ontwikkeling. Ieder verdrag voorziet in de instelling van de volgende organen:

- een Raad van Ministers welke bestaat uit vertegenwoordigers van de lidstaten. Namens ieder regering neemt één lid zitting in de Raad.
- een Commissie, in het EGKS-Verdrag Hoge Autoriteit genoemd. De leden van dit ambtelijke orgaan worden in onderling overleg door de regeringen van de lidstaten benoemd.
- een Europees Parlement.
- een Hof van Justitie.

Kort na het sluiten van de EEG- en EGA-verdragen werd besloten om voor alle drie de verdragen met ingang van 1 januari 1958 één Europees Parlement en één Hof van Justitie in te stellen. Verder werd besloten om de Commissies en de Raden van de EGKS, de EEG en de EGA samen te voegen tot één Europese Commissie en één Raad van Ministers.

Met ingang van 1 november 1993 is als gevolg van het Verdrag van Maastricht de voornoemde structuur gewijzigd. De EEG heet voortaan de EG (Europese Gemeenschap). De drie organisaties EG, Euratom en EGKS vallen voortaan onder de overkoepelende Europese Unie (EU).

De EU omvat drie pijlers:

- de EEG, Euratom en EGKS, aangevuld met de Economische en Monetaire Unie.
- de samenwerking op het gebied van het buitenlands- en het veiligheidsbeleid.
- de samenwerking op het gebied van justitie en binnenlandse zaken.

Het hoofddoel van de EU, de economische integratie, wordt verwezenlijkt door het creëren van een gemeenschappelijke markt. Binnen Europa moeten de volgende vier vrijheden worden gerealiseerd:

een vrij verkeer van goederen, een vrij verkeer van personen, een vrij verkeer van diensten en een vrij verkeer van kapitaal.

De instrumenten die de EU daarbij hanteert zijn:

- het primaire gemeenschapsrecht bestaande uit de EEG-, EGKS- en EGA-verdragen. Deze verdragen zijn goedgekeurd door de nationale parlementen en kunnen alleen bij verdragswijziging worden veranderd.
- het secundaire gemeenschapsrecht dat wordt gevormd door besluiten die door de gemeenschappen op basis van de verdragen genomen kunnen worden. De belangrijkste zijn:
 - verordeningen en algemene EGKS-beschikkingen. Deze regelgeving is binnen alle lidstaten geldend.
 - richtlijnen en EGKS-aanbevelingen die binnen een zekere termijn onverkort door de lidstaten in de nationale regelgeving moeten worden geïmplementeerd.

Het lag in de bedoeling dat met ingang van 1 januari 1970 de gemeenschappelijke markt een feit zou zijn maar deze datum werd niet gehaald. Na 1970 werd verder gewerkt aan het harmoniseren van de nationale wetgevingen waardoor de nationale regeringen op sommige terreinen delen van hun beslissingsbevoegdheden verliezen. Daarnaast kan, indien de nationale wetgeving strijdig is met de verdragsregels, deze worden afgedwongen door de rechter.

De kaderrichtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 26 juli 1971, no. 71/316/EEG, PB EG L 202, inzake onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lidstaten betreffende voor meetmiddelen en metrologische controlemethoden geldende algemene bepalingen voorziet in vormen van EEG-keuring die in iedere Lidstaat kunnen worden toegepast op meetmiddelen welke in bijzondere richtlijnen worden aangewezen. Deze bijzondere richtlijnen houden gedetailleerde regels in waaraan dergelijke meetmiddelen moeten voldoen. De goedkeuring die een Lidstaat bij EEG-keuring van een meetmiddel verleent, moet in de andere Lidstaten worden erkend. De kaderrichtlijn heeft tot doel te komen tot eenzelfde EEG-keuring met toetsing aan dezelfde EEG-technische voorschriften in alle EEG-landen. Daarnaast mogen de Lidstaten echter hun bestaande nationale bepalingen handhaven.

In het Algemeen EEG-IJKbesluit van 25 maart 1978, Stbl. 168, worden regels gegeven ter uitvoering van de besluiten van de Raad of Commissie van de Europese Gemeenschappen op het gebied van de metrologie in Nederland. Hierin worden ondermeer de categorieën meetmiddelen aangewezen die in aanmerking komen voor EEG-keuring. De technische voorschriften zijn meestal in afzonderlijke ministeriele regelingen voor iedere categorie meetmiddelen afzonderlijk geregeld. Ten aanzien van tapmaatflessen is een apart besluit van kracht omdat de richtlijn voor deze meetmiddelen geheel afwijkt van de EEG-keuring voor meetmiddelen zoals in de kaderrichtlijn opgenomen.

Op basis van de IJkwet, art. 21a, zijn in het Besluit EEG-tapmaatflessen van 16 november 1978, Stbl. 584, regels gesteld ter uitvoering van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 december 1974, no. 75/107/EEG, Pb. Eg 1975, L 42, betreffende de

onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lidstaten inzake flessen gebruikt als tapmaat. Deze richtlijn heeft betrekking op flessen die door fabrikanten van voorverpakte vloeibare producten regelmatig worden gebruikt voor het snel en nauwkeurig afvullen. Tapmaatflessen die aan de voorschriften voldoen, mogen door de fabrikanten worden voorzien van een bepaald EEG-teken. De flessen die zijn voorzien van dit teken kunnen zonder belemmering in het EEG-gebied in de handel worden gebracht. Iedere fabrikant heeft een eigen identificatieteken dat op de flessen moet worden aangebracht. Dit identificatieteken moet tevoren zijn goedgekeurd door de bevoegde dienst van de Lid-Staat op wiens grondgebied de fabrikant is gevestigd. Ook fabrikanten van buiten de EEG kunnen om goedkeuring van hun identificatieteken vragen. De richtlijn voor tapmaatflessen voorziet, afwijkend van de regelgeving voor andere meetmiddelen, niet in een keuring die vooraf gaat aan het verhandelen of gebruiken van tapmaatflessen. Daarom is buiten het kader van het Algemeen EEG-IJkbesluit deze aparte richtlijn ontworpen. Wel kan de ijkingstelling door middel van steekproeven controleren of de op de markt gebrachte tapmaatflessen voldoen aan de gestelde eisen.

Bureau Communautaire de Reference (BRC)

Dit bureau ontwikkelt in EEG-verband referentiematerialen die zijn bestemd voor o.a. standaarden.

Western European Metrology Club (WEMC)

In de WEMC overlegden de diensthoofden van de metrologische diensten in West-Europa over onderlinge samenwerking. De club had een informeel karakter. Een belangrijk resultaat van het overleg in de club was de wederzijdse aanvaarding van erkenningen die verstrekt zijn door de nationale kalibratiediensten. In Nederland is dat de Nederlandse Kalibratie Organisatie (NKO), die in 1975 werd opgericht door de dienst van het IJkwezen, het betrokken bedrijfsleven en verschillende overheidsinstanties. INMiddels maakt de NKO deel uit van de Raad voor accreditatie te Utrecht.

WELMEC

In juni 1990 werd in Bern WELMEC opgericht. Dit is een samenwerkingsverband tussen de metrologische autoriteiten van de EEG-staten en de EFTA-landen. De basis voor de samenwerking is een "Memorandum of Understanding". Het samenwerkingsverband is gericht op de totstandkoming van een geharmoniseerde en consistente benadering van de wettelijke metrologie in Europa. Dit wordt o.a. gerealiseerd door te komen tot een vrijwillige harmonisatie van nationale bepalingen ten aanzien van type-keuringen op basis van OIML-aanbevelingen.

EUROMET

In 1987 werd in Madrid een "memorandum of understanding" getekend waarmee EUROMET formeel werd opgericht. EUROMET is een samenwerkingsverband tussen de nationale metrologische organisaties in de EU en EVA-landen en de Europese Commissie. De deelnemende metrologische instituten werken in EUROMET samen om de coördinatie te bevorderen van metrologische activiteiten en diensten teneinde een hogere efficiëntie te bereiken.

92.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het mede-voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van internationale verdragen, overeenkomsten en regelingen betreffende de metrologie.

Periode: 1946-1997

Grondslag: -

Product: internationale verdragen en overeenkomsten, o.a.:
Verdrag van 12 oktober 1955, te Parijs, tot oprichting van een Internationale Organisatie voor wettelijke metrologie.
Overeenkomst van 11 maart 1970, Trbl. 1970 nr. 79, tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg inzake de metrologie.

93.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van uitvoeringsprotocollen welke voortkomen uit de Beneluxovereenkomst inzake de metrologie.

Periode: 1970-1997

Grondslag: Beneluxovereenkomst inzake de metrologie art. 2, lid 1.

Product: uitvoeringsprotocollen

94.

Actor: Minister van Economische Zaken

Handeling: Het vertegenwoordigen van het Koninkrijk der Nederlanden in internationale organisaties en overlegorganen op het gebied van de metrologie.

Periode: 1946-1997

Grondslag: -

Product: vergaderstukken, nota's, rapporten, notulen

95.

Actor: Minister van Economische Zaken (dienst van het IJkwezen)

Handeling: Het vertegenwoordigen van het Koninkrijk der Nederlanden in internationale organisaties en overlegorganen op het gebied van de metrologie.

Periode: 1946-1989

Grondslag: -

Product: vergaderstukken, nota's, rapporten, notulen

10. Verklarende woordenlijst

Ijkbevoegde	de natuurlijke persoon of rechtspersoon aan wie ingevolge de ijkwet een erkenning is verleend.
Ijken	het vaststellen of de waarden of aanwijzingen van meetmiddelen binnen de voorgeschreven nauwkeurigheidsgrenzen liggen.
Justeren	door toevoeging of verwijdering van lood binnen de gestelde tolerantie brengen (bij gewichten).
Kalibreren	het bepalen van de grootte van de afwijkingen met behulp van standaarden, waarbij zo nodig daarop gebaseerde correctietabellen worden gemaakt.
Metriek stelseleenhedenstelsel primair gebaseerd op de meter	
Metrologie	leer van het meten.
Standaard	een geautoriseerd meetmiddel bestemd om de eenheid van een grootte te definiëren of te verstoffelijken, te conserveren of te reproduceren.

11. Geraadpleegde literatuur

Algemene Databank Wetgeving (ijkwetgeving)

Blom, H.P., IJkwet, S. 627, Nederlandsche Staatswetten, Editie Schuurmans & Jordens no. 14, 15e druk, Zwolle 1948.

Chemische standaarden, brochure van het Nederland Meetinstituut, z.d., z.p.

Dienst van het IJkwezen, een metrologische dienst, z.d., z.p., brochure.

Faber, G.J., IJkwet, Nederlandsche Staatswetten, Editie Schuurmans & Jordens, no. 14, 19e druk, Zwolle 1981.

Faber, G.J., IJkwet, Nederlandsche Staatswetten, Editie Schuurmans & Jordens, no. 14, 20e druk, Zwolle 1984.

Faber, G.J., IJkwet, Uitvoering EEG-Regelingen, Nederlandsche Staatswetten, Editie Schuurmans & Jordens, no. 14A, 6e druk, Zwolle 1979.

Faber, G.J., IJkwet, Uitvoering EEG-Regelingen, Nederlandsche Staatswetten, Editie Schuurmans & Jordens, no. 14A, 7e druk, Zwolle 1983.

IJssennagger, H.E., IJkwet, Nederlandsche Staatswetten, Editie Schuurmans & Jordens, no. 14-I, 21e druk, Zwolle 1990.

IJssennagger, H.E., IJkwet, IJkregelingen c.a., Nederlandsche Staatswetten, Editie Schuurmans & Jordens, no. 14-II, 21e druk, Zwolle 1990.

IJssennagger, H.E., IJkwet, Uitvoering EEG-regelingen, Nederlandsche Staatswetten, Editie Schuurmans & Jordens, no. 14-III, 8e druk, Zwolle 1989.

Instituut voor metrologie en technologie, brochure van het Nederlands Meetinstituut, z.d., z.p.

Kalibratiefaciliteiten, brochure van het Nederlands Meetinstituut, z.d., z.p.

Koeijers, J.J., IJkwet, Nederlandsche Staatswetten, Editie Schuurmans & Jordens, no. 14, 16e druk, Zwolle 1962.

Koeijers, J.J., IJkwet, Nederlandsche Staatswetten, Editie Schuurmans & Jordens, no. 14, 17e druk, Zwolle 1970.

H.K. Makkink, De ijkersopleiding in Delft (1843-1963), in: Gewina, Tijdschrift voor de Geschiedenis der Geneeskunde, Natuurwetenschappen, Wiskunde en Techniek, jaargang 19, 1966, nummer 2, blz. 63-79.

H.K. Makkink, Centralisatie van het ijkwezen van 1880 tot heden, in: Metrovisie nr. 6, december 1982.

Rapport werkgroep privatiseringsonderzoek dienst van het IJkwezen (vierde concept) Delft 1984.

Referentiematerialen en Interlaboratoriumonderzoeken, brochure van het Nederlands Meetinstituut, z.d., z.p.

Tractatenblad van het Koninkrijk der Nederlanden, jaargang 1970 nr. 79.

12. Noten

-
- ¹ *Echt goud, echt zilver?* Rapport van een institutioneel onderzoek naar de taken en de handelingen betreffende het waarborgen van (platina), gouden en zilveren werken over de periode 1940-1995. (samenstelling drs. G. Beks; ISBN 90-74442-39-0) 's-Gravenhage 1996.